

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการชาวเรือ ในชุมชนเรือวัดสร้อยทอง และ วัดประสาธน์ญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 120 ราย ผู้วิจัยวิเคราะห์ตาม ลักษณะของคำตอบ ดังนี้

1.1 ลักษณะคำตอบแบบเลือกตอบ (check list) วิเคราะห์โดยแจกแจง ความถี่ของแต่ละคำตอบและหาค่าร้อยละ

1.2 ลักษณะคำตอบแบบเติมคำในช่องว่าง ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการแจกแจง ความถี่ของแต่ละคำตอบลงในกลุ่มที่จัดไว้ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และการบันทึกภาพถ่าย ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการ บรรยายความ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ลักษณะ จะนำเสนอตามขอบเขตการวิจัยดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมในชุมชนเรือ ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวเรือ และบุคคลต่าง ๆ อย่างไม่เป็นทางการ ประกอบกับการสังเกต และการบันทึกภาพถ่าย โดยเสนอข้อมูลเป็นการบรรยายความประกอบตาราง และภาพถ่าย นำเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1.1 สภาพแวดล้อมทั่วไป

1.2 สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาทางการศึกษาของเด็กชาวเรือตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ ประกอบการสังเกตและซักถามเพิ่มเติม โดยเสนอข้อมูลเป็นการบรรยายความ ประกอบตาราง และนำเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

2.1 สภาพและปัญหาการศึกษาในโรงเรียน

2.2 แหล่งความรู้ที่เด็กชาวเรือได้รับนอกเหนือจากโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความต้องการทางการศึกษาของเด็กชาวเรือ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ ประกอบการสังเกต และซักถามเพิ่มเติม โดยนำเสนอข้อมูลเป็นการบรรยายความประกอบตาราง และนำเสนอข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

3.1 ความต้องการด้านการศึกษาในโรงเรียน

3.2 ความต้องการด้านอาชีพ

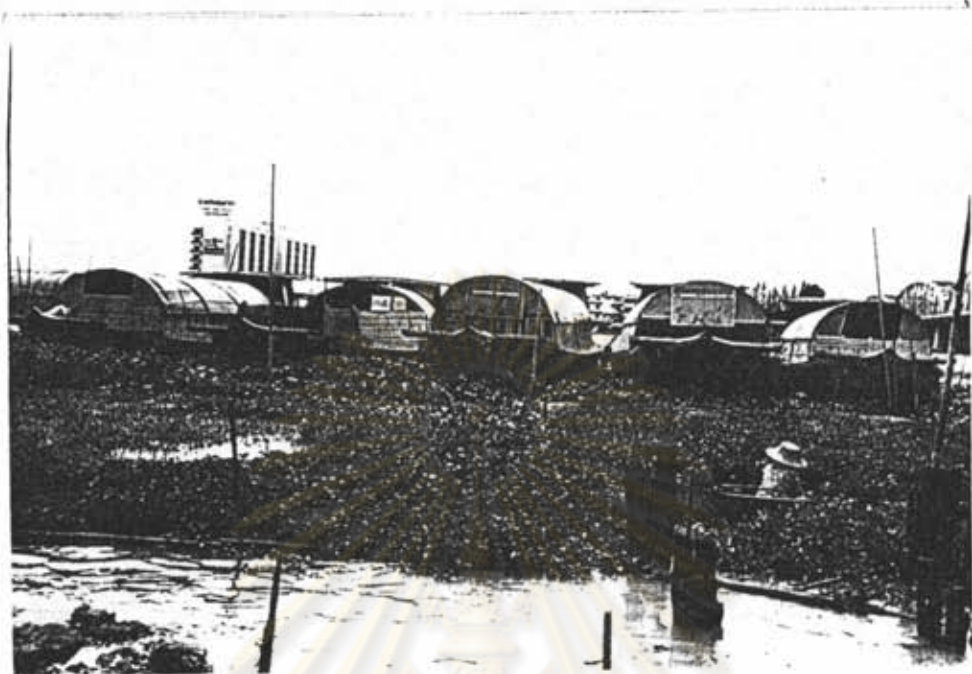
ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมในชุมชนเรือวัดสรีอทองและวัดประสาทรามาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

1. สภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชนเรือ
2. สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ

1. สภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชนเรือ

การนำเสนอสภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชนเรือทั้ง 2 แห่ง ที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยจะเสนอพร้อมกันไปที่ 2 ชุมชนเรือ และจะแยกเสนอเฉพาะในประเด็นที่ชุมชนเรือทั้ง 2 แห่งมีความแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดดังนี้

ชุมชนเรือวัดสรีอทอง อยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาด้านข้างวัดสรีอทอง เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ส่วนชุมชนเรือวัดประสาทรามาวาส อยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านหลังวัดประสาทรามาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ชุมชนเรือทั้งสองแห่งนี้จัดเรือโดยการผูกหลักต่อ ๆ กันไปบริเวณชายฝั่ง (ดูภาพที่ 1 - 2) ในแต่ละวัน

ภาพที่ 1 - 2 ลักษณะการจอดเรือเบา และเรือหนัก
ที่จอดติดต่อกันไปบริเวณชายฝั่ง

จะมีเรือต่อไม้จอดอยู่แห่งละประมาณ 15 - 20 ลำ¹ แต่ในบางครั้งก็แทบจะไม่มีเรือมาจอดเลย² เพราะลักษณะการจอดเรือของชาวเรือ นั้น จะจอดรายละประมาณ 2 - 7 วันเท่านั้น ก็จะเดินทางต่อไปโดยเรือลากจูง (ดูภาพที่ 3) ดังนั้น ในชุมชนเรือจึงมีการหมุนเวียนชาวเรือที่มาผูกหลักเสมอ ลักษณะของเรือต่อไม้เหล่านั้นจะมีขนาดต่าง ๆ กัน คือมีทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ การจัดขนาดของเรือก็จัดขนาดตามความจุของเรือ³ คือเรือบรรทุกสินค้าได้มากก็จัดเป็นเรือขนาดใหญ่ ถ้าบรรทุกสินค้าได้น้อยก็จัดเป็นเรือขนาดเล็ก แม้เรือจะมีขนาดแตกต่างกัน แต่โครงสร้างของเรือต่อไม้เหล่านั้นก็เหมือนกัน กล่าวคือเรือต่อไม้แต่ละลำจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้⁴

1. ตอนหัวเรือ หรือที่เรียกว่า "ดาตฟ้าเรือ" จะใช้ประโยชน์ในการอาบน้ำ เก็บสัมภาระที่ใช้ในการผูกโยงเรือ และที่สำคัญคือ เป็นสถานที่เล่นของลูก ๆ ชาวเรือ (ดูภาพที่ 4)

¹ จากการสำรวจของผู้วิจัย วันที่ 15 และ 19 ธันวาคม 2530.

² สัมภาษณ์ท่านเจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง และท่านเจ้าอาวาสวัดประสาธน์บุษยาवास, วันที่ 11 และ 15 มีนาคม 2531.

³ สัมภาษณ์ นิตยา เทชะวิบูล, หัวหน้าหมวดจดทะเบียนเรือกล กรมเจ้าท่า กรุงเทพมหานคร, วันที่ 14 ธันวาคม 2530.

⁴ ทวี แสงมา, การศึกษาพิเศษ: การศึกษาของเด็กชาวเรือ, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 109.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 3 ลักษณะเรือยนต์ที่ใช้ลากจูงพวงเรือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4 ตอนหัวเรือหรือคาน้ำเรือ ใช้เป็นที่อาบน้ำ

เก็บสัมภาระในการผูกโยงเรือ และบางครั้ง

ก็เป็นที่นั่งเล่น สำหรับเด็ก ๆ ชาวเรือ

2. ตอนกลางเรือ หรือที่เรียกว่า "ลำเรือ" ส่วนนี้นับว่ามีขนาดพื้นที่มากกว่าตอนอื่น ๆ เพราะใช้สำหรับบรรทุกสินค้าต่าง ๆ หลังคาจะเป็นสังกะสี สามารถเลื่อนเปิดปิดได้ ส่วนภายในเรือถ้าหากต้องการใช้บรรทุกสินค้าก็จะถอดพื้นเรือออกหมด เมื่อขนถ่ายสินค้าหมดจากเรือก็จะเอาพื้นมาใส่ไว้เต็ม เพื่อจะได้ใช้เป็นที่พักนอน หรือเก็บสิ่งของต่าง ๆ ⁵ (ดูภาพที่ 5)

3. ตอนท้ายเรือ ส่วนนี้มีขนาดพื้นที่ไม่มากนัก แต่ใช้ประโยชน์มากมาย อาทิเช่น ประกอบอาหาร หึ่งพระ ที่นอน สถานที่พักผ่อน สถานที่เก็บสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า โถงน้ำดื่ม อุปกรณ์ประกอบอาหาร เป็นต้น และบริเวณท้ายเรือนี้จะใช้เป็นที่พักท้ายเรือในขณะที่เดินทางด้วย เพราะหางเรือจะอยู่กึ่งกลางท้ายเรือ ⁶ (ดูภาพที่ 6)

ด้านสภาพความเป็นอยู่ของชาวเรือนั้น ชาวเรือจะกินอยู่หลับนอนอยู่ภายในเรือของตน ยามว่างชาวเรือทั้งชายหญิงจะขึ้นมาจับกลุ่ม พบปะ พูดคุยกันริมฝั่งตามไต้ต้นไม้ หรือ ศาลาวัด (ดูภาพที่ 7) การพักผ่อนบางครั้งก็ใช้เรือจ้างที่มีอยู่ในชุมชนเรือ หรือบางครั้งก็พายเรือปะไปเอง ชาวเรือเกือบทุกลำมักจะต้องมีเรือปะลำเล็ก ๆ ไว้ 1 ลำเสมอ (ดูภาพที่ 8) ส่วนเด็ก ๆ ที่อาศัยอยู่ในเรือกับพ่อแม่ เด็กเหล่านี้ส่วนมากจะมีอายุต่ำกว่า 7 ปี จะมีสถานที่เล่นนอกเหนือจากหัวเรือ คือบริเวณลานวัด หรือริมตลิ่ง (ดูภาพที่ 9 - 10) และสิ่งที่เด็ก ๆ ชอบมากอีกอย่างคือ การว่ายน้ำเล่นชายฝั่งใกล้ ๆ ที่เรือจอด และจากการสังเกตพบว่า เด็กเหล่านี้ถึงแม้จะมีอายุไม่มากนัก แต่ก็มีความสามารถว่ายน้ำได้ดีทั้งหญิงและชาย (ดูภาพที่ 11)

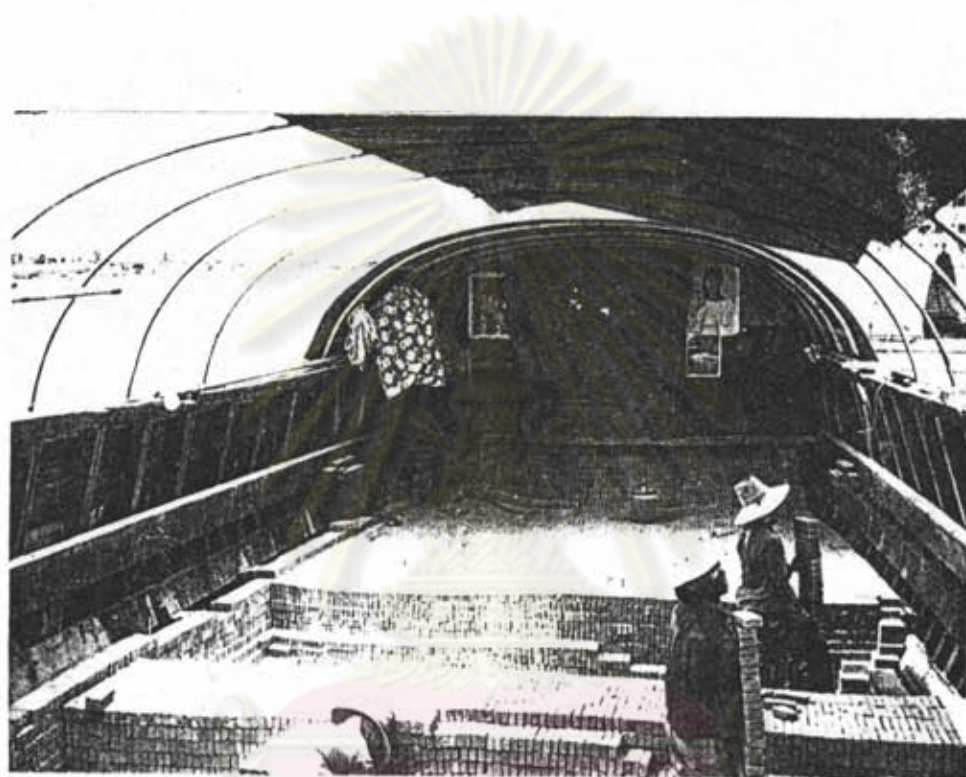
ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵ จากการสังเกตและซักถามเพิ่มเติมของผู้วิจัยขณะเก็บข้อมูล

⁶ จากการสังเกตและซักถามเพิ่มเติมของผู้วิจัยขณะเก็บข้อมูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5 ตอนกลางเรือ หรือลำเรือ เป็นส่วนที่มีพื้นที่มากที่สุด ใช้สำหรับ
บรรจุสินค้า หลังจากเป็นลังกะสีเปิดปิดได้ เพื่อสะดวกในการ
ขนถ่ายสินค้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร

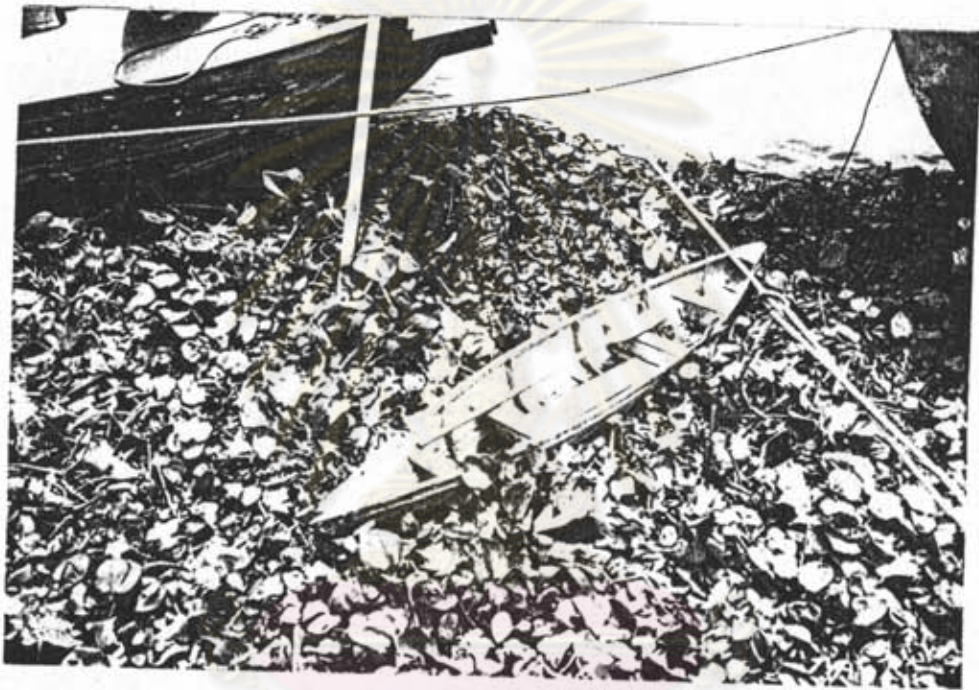
ภาพที่ 6 ตอนท้ายเรือมี 2 แบบ เป็นแบบหลังคาประทุนเลื่อนเปิดไม่ได้
 และเป็นแบบหลังคาสังกะสีเลื่อนเปิดเปิดได้ แต่ทั้งสองแบบนี้จะมี
 ทางเสือเรืออยู่ที่กลางของท้ายเรือเหมือนกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 7 ชาวเรือชาย-หญิง ชุมชนเรือวัดประสาธตญญาวาส

ขึ้นมาริมฝั่ง จับกลุ่มพูดคุยกันได้ต้น ไม้ข้างวัดประสาธตญญาวาส

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 8 เรือปะซึ่งชาวเรือส่วนมากจะมีไว้ใช้พาย ไบริมฝั่ง

ภาพที่ 9 - 10 เด็กชาวเรือที่มาเล่นบริเวณลานวัด
บางกลุ่มก็เล่นดิน-ทรายอยู่ตามชายฝั่ง

ภาพที่ 11 เด็กชาวเรือที่อายุยังไม่ถึงวัยเรียน จะอาศัยอยู่ในเรือ
กับพ่อแม่ และเด็ก ๆ เหล่านี้ถึงแม้อายุยังน้อยแต่ก็
มีความสามารถในการว่ายน้ำ เด็ก ๆ จะลงเล่นน้ำ
ในบริเวณที่เรือจอดอยู่

และจากการสัมภาษณ์ชาวเรือ⁷ พบว่า เด็กชาวเรือส่วนมากเมื่ออายุประมาณ 3 - 4 ปี พ่อแม่จะหัดให้ว่ายน้ำ โดยใช้ห่วงยาง หรือมะพร้าวแห้ง 2 ลูกผูกติดกันให้เด็ก ๆ หัดว่ายน้ำบ่อย ๆ ครึ่งเด็กชาวเรือก็จะสามารถว่ายน้ำได้โดยไม่ต้องอาศัยห่วงยาง หรือมะพร้าวแห้ง

ชาวเรือจะใช้น้ำในแม่น้ำทั้งอาบ ซักล้าง ต้ม และประกอบอาหาร ส่วนด้านไฟฟ้านั้น ขณะจอดเรือบางลำก็ขอต่อไฟฟ้าจากวัด และให้เงินช่วยค่าไฟฟ้านิดหน่อย บางลำก็ใช้ตะเกียง แต่เวลาเดินทางของชาวเรือจะใช้ตะเกียงเหมือนกันหมดทุกลำ ชาวเรือจะใช้ช่างเรือเป็นที่ซัพพอร์ต โดยมีสังกะสีทำเป็นบานพับ 2 บาน ปิดกันขณะทำธุระ⁸

ชาวเรือนั้น ถึงแม้จะมีชีวิตอยู่ในเรือที่เดินทางขึ้นล่องอยู่ในลำน้ำตลอดเวลา ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่ชาวเรือต้องประสบคือ "ปัญหาโจรสลัด" และ "ปัญหาแมวน้ำ" ซึ่ง เจลา เฮาญญ ได้ให้ความหมายไว้ว่า⁹

---

⁷สัมภาษณ์ นายวิเชียร อนุศักดิ์ ชาวเรือชุมชนเรือวัดประสาทบุญญาวาส วันที่ 17 มีนาคม 2531.

⁸จากการสังเกตของผู้วิจัย ขณะเก็บข้อมูล

⁹เจลา เฮาญญ, การสำรวจสภาพทั่วไปของบุตรชาวเรือโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ บางกรวย, (กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529), หน้า 14.

ปัญหาโจรสลัด หมายถึง ปัญหาที่เกิดทางน้ำ ซึ่งเป็นการปล้น หรือจู่โจมฝ่ายตรงข้าม โดยใช้เรือหางยาวมาจอดเทียบ มีจำนวน 4 - 5 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน ตามที่ตนต้องการ

ปัญหาแมวหน้า หมายถึง ปัญหาที่เกิดทางน้ำ ซึ่งเกี่ยวกับการขโมยของ หรือการข่มขู่เอาตัวอาศัยอยู่ตามเรือ หรือมีบ้านอยู่ติดริมแม่น้ำ

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า ปัญหาโจรสลัดและปัญหาแมวหน้านั้น นาน ๆ จึงจะเกิดปัญหาเหล่านี้กับชาวเรือสักครั้ง และขณะเกิดนั้นส่วนมากเรือจะจอดผูกหลักอยู่ตามจังหวัดมากกว่าในกรุงเทพฯ เพราะตามต่างจังหวัดเวลากลางคืนจะเงียบไม่พลุกพล่านเหมือนในกรุงเทพมหานคร

2. สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ ในชุมชนเรือวัดสร้อยทอง และวัดประสาธน์บุษยามวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 120 ราย คือสัมภาษณ์ครอบครัวละ 1 คน จำนวน 120 ครอบครัว แล้วได้ทำการสังเกต และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเพิ่มเติม สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ มีรายละเอียดดังตารางที่ 1 ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 สถานภาพของผู้ปกครองของชาวเรือชุมชนเรือวัดสร้อยทอง และวัดประสาธน์กุญแจวาฬ
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	120		
ไม่ได้เรียน		21	17.50
จบชั้นประถมศึกษา		84	70.00
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น		15	12.50
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย		-	-
จบอนุปริญญา		-	-
จบปริญญาตรี		-	-
สถานภาพทางการสมรส	120		
โสด		-	-
แต่งงาน		96	80.00
หย่าร้าง		9	7.50
หม้าย		15	12.50
จำนวนบุตร	120		
จำนวน 1 คน		12	10.00
จำนวน 2 คน		35	29.17
จำนวน 3 คน		38	31.67
จำนวน 4 คน		22	18.34
จำนวน 5 คน		10	8.33
จำนวน 6 คน		-	-

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
จำนวน 7 คน		1	0.83
จำนวน 8 คน		1	0.83
จำนวน 9 คน		-	-
จำนวน 10 คน		1	0.83
ภูมิลำเนาเดิม	120		
ปทุมธานี		22	18.33
สิงห์บุรี		5	4.17
นครนายก		7	5.83
พิจิตร		11	9.17
สกลนคร		3	2.50
อุทัย		24	20.00
สุพรรณบุรี		13	10.83
ขอนแก่น		5	4.17
ชัยนาท		8	6.67
สมุทรสาคร		5	4.17
สมุทรสงคราม		5	4.17
นครสวรรค์		5	4.17
อ่างทอง		3	1.66
อุทัยธานี		2	2.50
ปราจีนบุรี		2	1.66

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
การนับถือศาสนา	120		
พุทธ		113	94.17
อิสลาม		3	2.50
คริสต์		4	3.33
สถานภาพการถือครองเรือ	120		
เป็นเรือของตนเอง		102	85.00
เป็นเรือที่เช่ามา		18	15.00
อัตราค่าเช่าเรือต่อเดือน (เฉพาะผู้ที่เช่าเรือ)	18		
1,000 บาท/เดือน		4	22.22
1,001 - 1,500 บาท/เดือน		11	61.11
1,501 - 2,000 บาท/เดือน		3	16.67
การถือครองทะเบียนเรือ	120		
เป็นเจ้าของทะเบียนเรือ		99	82.50
ไม่เป็นเจ้าของทะเบียนเรือ		21	17.50
ความเกี่ยวข้องของเจ้าของทะเบียนเรือกับผู้เดินเรือ (เฉพาะผู้ที่ไม่เป็นเจ้าของทะเบียนเรือ)	21		
พ่อเป็นเจ้าของทะเบียนเรือ		9	42.86
แม่เป็นเจ้าของทะเบียนเรือ		7	33.33

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ป้าเป็นเจ้าของทะเลเบียนเรือ		3	14.29
น้าเป็นเจ้าของทะเลเบียนเรือ		2	9.52
อาชีพทางเรือของชาวเรือ	120		
รับจ้างขนสินค้า		105	87.50
ค้าขายทางเรือ		15	12.50
ประเภทของสินค้าที่รับจ้างขน * (เฉพาะผู้รับจ้าง ขนสินค้า)	235		
ข้าวสาร		67	28.51
ข้าวโพด		28	11.91
ทราย		50	21.28
อิฐ/กระถาง		10	4.26
ขี้เถ้า		48	20.43
ไม้		25	10.64
ถ่าน		-	-
กรวด		4	1.70
สรา		3	1.27

* ชาวเรือบางรายรับจ้างขนสินค้ามากกว่า 1 ชนิด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สภาพภาพของผู้ปกครองชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ประเภทของสินค้าที่นำมาค้าขาย * (เฉพาะผู้ ตอบค้าขาย)	24		
ไม้		5	20.83
กระถางต้นไม้		6	25.00
พิน		2	8.34
ซีล้อย		5	20.83
ถ่าน		3	12.50
มะพร้าว		3	12.50
จังหวัดที่ชาวเรือรับสินค้า	120		
กรุงเทพมหานคร		17	14.16
พิจิตร		15	12.50
อยุธยา		30	25.00
ปทุมธานี		3	2.50
นครสวรรค์		26	21.67
สมุทรสงคราม		3	2.50
สระบุรี		2	1.67
สุพรรณบุรี		6	5.00
อุทัยธานี		10	8.33
ชัยนาท		2	1.67
อ่างทอง		6	5.00

* ชาวเรือบางรายค้าขายสินค้ามากกว่า 1 ชนิด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สภาพภาพของผู้ปกครองชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยของชาวเรือ/เดือน	120		
ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน		-	-
1,001 - 2,000 บาท/เดือน		17	14.16
2,001 - 3,000 บาท/เดือน		54	45.00
3,001 - 4,000 บาท/เดือน		41	34.17
4,001 - 5,000 บาท/เดือน		8	6.67
สูงกว่า 5,000 บาท/เดือน		-	-
รายจ่ายเฉลี่ยของชาวเรือ/เดือน	120		
ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน		-	-
1,001 - 2,000 บาท/เดือน		84	70.00
2,001 - 3,000 บาท/เดือน		26	21.67
3,001 - 4,000 บาท/เดือน		10	8.33
4,001 - 5,000 บาท/เดือน		-	-
สูงกว่า 5,000 บาท/เดือน		-	-
อัตราเฉลี่ยของชาวเรือที่มาจอดในกรุงเทพฯ	120		
1 ครั้ง/สัปดาห์		3	2.50
1 ครั้ง/เดือน		36	30.00
2 ครั้ง/เดือน		3	2.50
ไม่แน่นอน		76	63.33
ไม่ค่อยได้เข้ามาจอด		2	1.67

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ปกครองชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
สิ่งอำนวยความสะดวก*	340		
โทรทัศน์		47	13.83
วิทยุ		119	35.00
เตาแก๊ส		62	18.23
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า		56	16.47
พัดลม		53	15.59
ตู้เย็น		1	0.29
เตาวีต		2	0.59

* ผู้ปกครองบางรายตอบมากกว่า 1 รายการ

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ปกครองชาวเรือมีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาคือไม่ได้รับการศึกษาเลย คิดเป็นร้อยละ 17.50 ส่วน ร้อยละ 12.50 เป็นชาวเรือที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และไม่มีชาวเรือรายใด ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่านี้

ชาวเรือส่วนมากร้อยละ 80.00 จะสมรสแล้ว รองลงมาร้อยละ 12.50 เป็นหม้าย ส่วนร้อยละ 7.50 หย่าร้างกัน ครอบครัวชาวเรือส่วนมากร้อยละ 31.67 จะมีบุตร ครอบครัวละ 3 คน รองลงมา มีบุตรครอบครัวละ 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.17 มีบุตรครอบครัวละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.34 ส่วนร้อยละ 10.00 มีบุตรครอบครัวละ 1 คน ส่วนร้อยละ 8.33 มีบุตรครอบครัวละ 5 คน ส่วนครอบครัวที่มีบุตรครอบครัวละ 7 คน 8 คน และ 10 คน มีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 0.83 ไม่พบว่ามีชาวเรือ

ครอบครัวใดที่มีบุตร 6 คน หรือ 9 คนเลย จากการสำรวจชาวเรือ 120 ครอบครัวนี้ พบว่ามีจำนวนบุตรรวมกันทั้งหมด 359 คน โดยแยกเป็นเพศชาย 175 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 และเพศหญิง 184 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25

ชาวเรือ 120 ครอบครัวมีบุตรรวมกันทั้งหมด จำนวน 359 คน ผู้วิจัยได้จัดกลุ่ม โดยจำแนกตามอายุได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 0 - 6 ปี บริบูรณ์ มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 11.42 กลุ่มวัยเรียนอายุ 7 - 14 ปี มีจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 53.48 และกลุ่มอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10

สำหรับกลุ่มเด็กวัยเรียน (อายุ 7 - 14 ปี) ซึ่งมีจำนวน 192 คน แต่ก็ไม่ได้รับการศึกษาทั้งหมด สำหรับรายละเอียดในด้านการเข้ารับการศึกษาคงจะนำเสนอในตารางที่ 2

ภูมิลำเนาเดิมของชาวเรือส่วนมากจะมาจากจังหวัดอยุธยา คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือ จังหวัดปทุมธานี ร้อยละ 18.33 จังหวัดสุพรรณบุรี ร้อยละ 10.83 จังหวัดนิจิตร ร้อยละ 9.17 จังหวัดชัยนาท ร้อยละ 6.67 จังหวัดนครนายก ร้อยละ 5.83 ส่วนผู้ที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดนครสวรรค์ มีอัตราเท่ากันคือ ร้อยละ 4.17 ผู้ที่มาจากจังหวัดสกลนคร จังหวัดอุทัยธานี มีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 2.50 ส่วนร้อยละ 1.66 เป็นผู้มาจากจังหวัดอ่างทอง และจากจังหวัดปราจีนบุรี

ในด้านศาสนาชาวเรือนับถือศาสนาพุทธมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.17 รองลงมาคือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 3.34 และผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 2.50

ในด้านการถือครองเรือส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.00 เป็นเรือของชาวเรือเอง ร้อยละ 15.00 เป็นเรือที่เช่ามา ผู้ที่เสียค่าเช่าในช่วงราคา 1,001 - 1,500 บาท/เดือน มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.11 ส่วนร้อยละ 22.22 เสียค่าเช่า 1,000 บาท/เดือน และร้อยละ 16.67 เสียค่าเช่าในช่วงราคา 1,501 - 2,000 บาท/เดือน ชาวเรือเป็นเจ้าของทะเลเบียนเรือโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 82.50 และร้อยละ 17.50 ของชาวเรือ ไม่มีทะเลเบียนเรือเป็นของตนเอง มีร้อยละ 42.86 ทะเบียนเรือเป็นของบิดา รองลงมา ร้อยละ 33.33 มีทะเลเบียนเรือเป็นของมารดา ส่วนร้อยละ 14.29 ทะเบียนเรือเป็นของป้า ที่น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 9.52 ทะเบียนเรือเป็นของน้า

ในด้านการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.50 มีอาชีพรับจ้างขนสินค้า และสินค้าที่รับจ้างขนมากที่สุดคือ ข้าวสาร คิดเป็นร้อยละ 28.51 รองลงมาคือทราย คิดเป็นร้อยละ 21.28 ขี้เลื่อย ร้อยละ 20.43 ข้าวโพน ร้อยละ 11.91 ไม้ ร้อยละ 10.64 ส่วนร้อยละ 4.26 รับจ้างขนอิฐ/กระถาง ร้อยละ 1.70 รับจ้างขนกรวด ที่น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 1.27 ได้แก่การรับจ้างขนสุรา (ดูภาพที่ 12)

อาชีพค้าขายทางเรือคิดเป็นร้อยละ 12.50 สินค้าที่นำมาขายมากที่สุด ได้แก่ กระถางต้นไม้ ร้อยละ 25.00 ร้อยละ 20.83 ขายไม้ และขี้เลื่อย ส่วนร้อยละ 12.50 ขายถ่านและมะพร้าว ที่น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 8.34 ขายหิน

จังหวัดที่ชาวเรือรับสินค้ามากที่สุดคือ อัญชยา คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือนครสวรรค์ คิดเป็นร้อยละ 21.67 กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 14.16 พิจิตร ร้อยละ 12.50 อุทัยธานี ร้อยละ 8.33 ส่วนร้อยละ 5.00 ได้แก่ สุพรรณบุรี และอ่างทอง ร้อยละ 2.50 ได้แก่ปทุมธานี และสมุทรสงคราม ที่น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 1.67 ได้แก่ สระบุรี และชัยนาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ภาพที่ 12 ส่วนหนึ่งของชาวเรือที่รับจ้างบรรทุกอิฐ
มาส่งที่กรุงเทพมหานคร

ในด้านรายได้เฉลี่ยของชาวเรือส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.00 มีรายได้ 2,001 - 3,000 บาท/เดือน ร้อยละ 34.17 มีรายได้ 3,001 - 4,000 บาท/เดือน ร้อยละ 14.16 มีรายได้ 1,001 - 2,000 บาท/เดือน ส่วนรายได้ที่สูงที่สุดคือ 4,001 - 5,000 บาท/เดือน มีเพียงร้อยละ 6.67 และไม่ปรากฏว่าชาวเรือมีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน หรือสูงกว่า 5,000 บาท/เดือนเลย

ในด้านรายจ่ายเฉลี่ยของชาวเรือส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.00 มีรายจ่ายเฉลี่ย 1,001 - 2,000 บาท/เดือน ส่วนร้อยละ 21.67 มีรายจ่ายเฉลี่ย 2,001 - 3,000 บาท/เดือน และรายจ่ายเฉลี่ย 3,001 - 4,000 บาท/เดือน มีเพียงร้อยละ 8.33

ในด้านการเข้ามาจอดเรือในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.33 จะเข้ามาจอดในระยะเวลาไม่แน่นอน รองลงมาคือ ร้อยละ 30.00 มีอัตราเฉลี่ยของการมาจอด 1 ครั้ง/เดือน ส่วนอัตราเฉลี่ยของการมาจอด 1 ครั้ง/สัปดาห์ และ 2 ครั้ง/เดือน มีเท่ากันคือ ร้อยละ 2.50 และชาวเรือที่ไม่ค่อยได้เข้ามาจอดมีเพียงร้อยละ 1.67

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีในเรือ ปรากฏว่า ชาวเรือมีวิทยุจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือเตาแก๊ส คิดเป็นร้อยละ 18.23 ร้อยละ 16.47 มีหม้อหุงข้าวไฟฟ้า มีพัดลม ร้อยละ 15.59 โทรทัศน์ ร้อยละ 13.83 เตาหีดยา ร้อยละ 0.59 สิ่งอำนวยความสะดวกที่ชาวเรือมีน้อยที่สุดคือตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 0.29 และจากการสังเกตเพิ่มเติมพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกบางชนิดนั้นมีอัตราการใช้น้อยมาก เนื่องจากต้องใช้กับกระแสไฟฟ้า ชาวเรือจึงไม่สะดวกที่จะใช้ อาทิเช่น ตู้เย็น โทรทัศน์ พัดลม เป็นต้น

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาทางการศึกษาของเด็กชาวเรือตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครอง

2.1 สภาพและปัญหาการศึกษาในโรงเรียน

2.1.1 โอกาสในการเข้าเรียนของเด็กชาวเรือ

2.1.2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียน

2.1.2.1 ด้านหลักสูตร

2.1.2.2 ด้านการเรียนการสอน

2.1.2.3 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการ
ตกซ้ำชั้น

2.1.2.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง
ชาวเรือกับโรงเรียนที่บุตรศึกษาอยู่

2.1.2.5 สภาพและปัญหาด้านอื่น ๆ

2.2 แหล่งความรู้ที่เด็กชาวเรือได้รับนอกเหนือจากโรงเรียน

2.2.1 ครอบครัว

2.2.2 วัดที่ชาวเรือจอดผูกหลัก

2.2.3 สื่อสารมวลชน

2.1 สภาพและปัญหาการศึกษาในโรงเรียน

สภาพการศึกษาในโรงเรียน ในที่นี้หมายถึง สภาพที่เด็กชาวเรือวัยเรียนคืออายุระหว่าง

7 - 14 ปี ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนแบบเป็นทางการ

ปัญหาการศึกษาในโรงเรียน ในที่นี้หมายถึง อุปสรรคอันส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ
ที่มีต่อการศึกษาแบบทางการของเด็กชาวเรือวัยเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดสภาพและปัญหาการศึกษาในโรงเรียนของเด็กชาวเรือ
ออกเป็น 2 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ
ประกอบการสังเกตและซักถามเพิ่มเติม ในการเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลนั้นเพื่อให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น
ผู้วิจัยจึงนำเสนอพร้อมกันไปที่ทั้งด้านสภาพ และปัญหาทางการศึกษา โดยจะเสนอผลการวิเคราะห์
ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ด้านโอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ

จากการสำรวจข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า ชาวเรือจำนวน 120 ครอบครัวที่ทำ
การศึกษา มีบุตรรวมกันทั้งหมด 359 คน ในจำนวนนี้ 192 คน เป็นเด็กชาวเรือวัยเรียนที่มีอายุ
7 - 14 ปี ซึ่งมีโอกาสได้เข้าเรียนจำนวน 156 คน และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า เด็ก
ชาวเรือมีโอกาสในการเข้าโรงเรียนประถมศึกษาช้ากว่าปกติ คือจะเริ่มเข้าเรียนเมื่ออายุ
ประมาณ 7 - 8 ปี ซึ่งชาวเรือให้เหตุผลว่า เด็กที่โตแล้วเมื่อนำไปฝากให้อาศัยกับผู้อื่นในขณะ
ศึกษา จะช่วยลดความเป็นห่วงได้ สำหรับเด็กชาวเรือที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียน มีจำนวน 36 คน
รายละเอียดสำหรับเรื่องโอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ จะนำเสนอในตารางที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 โอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
ชาวเรือ

โอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
สภาพการศึกษาของเด็กชาวเรือ (เฉพาะอายุ 7 - 14 ปี)	192		
กำลังศึกษาที่โรงเรียนชาวเรือ		43	22.40
กำลังศึกษาที่โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ		113	58.85
ไม่ได้รับการศึกษา		36	18.75
สถานที่ที่เด็กชาวเรือพักอาศัยในขณะศึกษา (เฉพาะที่ได้รับการศึกษา)	156		
โรงเรียน		43	27.56
วัด		28	17.95
ญาติ		85	54.49
บิดามารดา		-	-
เหตุผลที่ส่งบุตรไปโรงเรียนชาวเรือ (เฉพาะที่มี บุตรศึกษาอยู่โรงเรียนชาวเรือ)	43		
เป็นโรงเรียนประจำของรัฐบาล		32	74.42
ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา		11	25.58

ตารางที่ 2 (ต่อ)

โอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
เหตุผลที่ไม่ส่งบุตรไปโรงเรียนชาวเรือ (เฉพาะผู้ที่ มีบุตรแต่ไม่ได้ศึกษาอยู่โรงเรียนชาวเรือ)	77		
ไม่รู้จักโรงเรียนนี้		22	28.57
ไม่ทราบเรื่องการรับสมัคร		38	49.35
ไม่มีทะเบียนเรือที่ใช้ในการสมัคร		8	10.39
ไม่ไปสมัครเพราะโรงเรียนนี้รับนักเรียนน้อย		9	11.69
การส่งบุตรให้ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา	120		
ให้ศึกษาครบทุกคน		84	70.00
ให้ศึกษาไม่ครบทุกคน		36	30.00
เหตุผลที่ทำให้ส่งบุตรเข้าศึกษาไม่ครบทุกคน (เฉพาะผู้ที่ให้บุตรศึกษาไม่ครบทุกคน)	36		
ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และไม่มีญาติที่สามารถ จะฝากบุตรได้		29	80.55
ยากจน ไม่มีเงินส่งเสีย		7	19.45
การศึกษาวิชาชีพของเด็กชาวเรือที่มีอายุ 7 ปีขึ้นไป และไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน	36		
ได้ศึกษาวิชาชีพ		-	-
ไม่ได้ศึกษาวิชาชีพ		36	100.00

จากตารางที่ 2 เกี่ยวกับด้านสภาพการศึกษาของเด็กชาวเรือวัยเรียน ซึ่งมีอายุ 7 - 14 ปี จำนวน 192 คนนั้น พบว่า กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนชาวเรือ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 (ดูภาพที่ 13) กำลังศึกษาที่โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ ของรัฐบาลในหลายจังหวัดที่มีโรงเรียนชาวเรือ มีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 58.85 และจำนวน 36 คน ถึงแม้จะอยู่ในวัยเรียนแต่ก็ไม่มีโอกาสเข้าโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.75 (ดูภาพที่ 14) ดังนั้น เด็กชาวเรือวัยเรียนที่ได้รับการศึกษา จึงมีจำนวนทั้งหมด 156 คน และไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 36 คน

ในด้านที่พักอาศัยของเด็กชาวเรือที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 156 คนนั้น ที่พักอาศัยอยู่กับญาติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.49 รองลงมาคือที่พักอาศัยในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.56 และพบว่าเด็กที่ที่พักอาศัยอยู่ในโรงเรียน คือกลุ่มเด็กที่ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนชาวเรือซึ่งเป็นโรงเรียนประจำ สำหรับร้อยละ 17.95 ที่พักอาศัยอยู่กับวัดขณะศึกษา ไม่พบว่ามีที่พักอาศัยกับบิดามารดาในเรือขณะศึกษาเลย

สำหรับเหตุผลที่ชาวเรือจำนวน 43 ครอบครัว ส่งบุตรไปโรงเรียนชาวเรือ ร้อยละ 74.42 ตอบว่าเพราะเป็นโรงเรียนประจำของรัฐบาล ส่วนร้อยละ 25.58 ตอบว่าเพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา

สำหรับเหตุผลที่ชาวเรือ จำนวน 77 ครอบครัว ไม่ส่งบุตรไปโรงเรียนชาวเรือ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.35 ตอบว่าไม่ทราบเรื่องการรับสมัคร รองลงมาร้อยละ 28.57 ไม่รู้จักโรงเรียนนี้ ร้อยละ 11.69 ไม่ไปสมัครเพราะโรงเรียนนี้รับนักเรียนน้อย และร้อยละ 10.39 ไม่มีใบทะเบียนเรือที่ใช้ในการสมัคร

ในด้านโอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ พบว่า ชาวเรือส่งบุตรเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 70.00 ส่วนร้อยละ 30.00 ชาวเรือส่งบุตรเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาไม่ครบทุกคน อันมีสาเหตุเนื่องมาจาก ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และไม่มีญาติที่สามารถจะฝากบุตรได้ คิดเป็นร้อยละ 80.55 ส่วนร้อยละ 19.45 เพราะปัญหาความยากจน ไม่มีเงินส่งเสียบุตร

ในด้านการศึกษาวิชาชีวะของเด็กชาวเรือที่มีอายุ 7 ปีขึ้นไป และไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งมีจำนวน 36 คน นั้น พบว่า เด็กเหล่านี้ไม่มีการศึกษาวิชาชีวะเลย

สำหรับปัญหาด้านโอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ ผู้วิจัยจะเสนอรายละเอียดในตารางที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ภาพที่ 13 เด็กชาวเรือที่กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนชาวเรือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในปีการศึกษา 2531

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ภาพที่ 14 ส่วนหนึ่งของเด็กชาวเรือที่ไม่ได้รับการศึกษา และอาศัย
อยู่กับบิดามารดาในเรือ เด็กเหล่านี้มักจะขึ้นมาเล่น
บนฝั่งเสมอ

ตารางที่ 3 ปัญหาด้านโอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ ตามความคิดเห็นของ
ผู้ปกครองชาวเรือ

ปัญหาด้านโอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ	จำนวน (N)	ความถี่	ร้อยละ
เหตุผลที่ทำให้บุตรไม่ได้รับการศึกษา (เฉพาะที่มีบุตร ไม่ได้รับการศึกษา)	36		
เรือจอดไม่เป็นที่ทำให้ไม่มีที่พักอาศัยที่แน่นอน		29	80.55
บิดามารดายากจน บุตรจึงต้องช่วยบิดามารดา ประกอบอาชีพทางเรือ		7	19.45
เมื่อเข้าเรียนบุตรมีปัญหาในการศึกษาแล้วเรียน	120		
ไม่มีปัญหา		12	10.00
มีปัญหา		108	90.00
ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของบุตร * (เฉพาะผู้ที่ตอบว่า "มีปัญหา")	157		
การฝากบุตรไว้กับผู้อื่นเพื่อให้เรียนหนังสือ และ บุตรไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร		65	41.40
ปัญหาด้านการเงิน		28	17.83
ปัญหาบุตรไม่ชอบเรียนหนังสือ		19	12.10
ปัญหาการที่ไม่มีคนดูแลบุตรในด้านการศึกษา		45	28.67

* ชาวเรือ 108 ราย บางรายตอบมากกว่า 1 ปัญหา

จากตารางที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาด้านโอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กชาวเรือ พบว่า เด็กชาวเรือวัยเรียน จำนวน 36 คน ที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา เพราะเรือจอดไม่เป็นที่ ทำให้ไม่มีที่พักอาศัยที่แน่นอน คิดเป็น ร้อยละ 80.55 และร้อยละ 19.45 สาเหตุเพราะบิดามารดาขาดงาน บุตรจึงต้องช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพทางเรือ จึงไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา

ในด้านการศึกษาของเด็กชาวเรือ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองในขณะที่บุตรกำลังศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่าไม่มีปัญหาใด ๆ มีเพียง ร้อยละ 10.00 ส่วนร้อยละ 90.00 คิดว่ามีปัญหา ซึ่งปัญหาเหล่านั้น เกิดจากปัญหาเรื่องการฝากบุตรไว้กับผู้อื่นเพื่อให้เรียนหนังสือ และบุตรไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 41.40 รองลงมา คือปัญหาการที่ไม่มีคนดูแลบุตรในด้านการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 28.67 ปัญหาด้านการเงิน ร้อยละ 17.83 ส่วนร้อยละ 12.10 คือปัญหาบุตรไม่ชอบเรียนหนังสือ

จากตารางที่ 2 พบว่าเด็กชาวเรือที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จะพักอาศัยที่โรงเรียน วัด และญาติ จะเกิดปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาหรือไม่ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา กรณีที่บุตรพักอาศัยที่โรงเรียน วัด และญาติ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาของเด็กชาวเรือ	จำนวน (N)	ความถี่	ร้อยละ
การเกิดปัญหาของบุตรเกี่ยวกับการศึกษาในกรณีที่บุตรไม่ได้พักอาศัยกับบิดามารดาขณะศึกษา	120		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาของเด็กชาวเรือ	จำนวน (N)	ความถี่	ร้อยละ
ไม่เกิดปัญหา		39	32.50
เกิดปัญหา		81	67.50
ปัญหาที่เกิดในกรณีที่บุตร ไม่ได้พักอาศัยกับบิดามารดา (เฉพาะผู้ที่ตอบว่า "เกิดปัญหา")	81		
ไม่มีคนดูแลในเรื่องการเรียนของบุตร		57	70.37
บุตรไม่ยอมไปโรงเรียน ทำให้ผลการเรียนไม่ดี		24	29.63

จากตารางที่ 4 พบว่า จากการที่บุตรมิได้พักอาศัยกับบิดามารดาในขณะศึกษานั้น มีเพียงร้อยละ 32.50 ที่คิดว่าไม่ก่อให้เกิดปัญหา ส่วนร้อยละ 67.50 คิดว่าก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร และสิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีคนดูแลในเรื่องการเรียนของบุตรคิดเป็นร้อยละ 70.37 ส่วนร้อยละ 29.63 ปัญหาคือบุตรไม่ยอมไปโรงเรียน ทำให้ผลการเรียนของบุตรไม่ดี

ในด้านการย้ายโรงเรียน เด็กชาวเรือส่วนใหญ่ไม่เคยย้ายโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.85 ส่วนร้อยละ 21.15 เคยย้ายโรงเรียน สาเหตุที่ทำให้ต้องย้ายโรงเรียน ส่วนมากเกิดจากปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัย และการฝากบุตรไว้กับญาติ คิดเป็นร้อยละ 72.73 ส่วนร้อยละ 27.27 ปัญหาจากกรณีที่บุตรมีปัญหาในโรงเรียน

ในด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองในกรณีที่บุตรไม่ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองทั้งหมดให้ความคิดเห็นว่าจะทำให้บุตรเกิดปัญหา และปัญหาที่เกิดมากที่สุดได้แก่ปัญหา ด้านการประกอบอาชีพของบุตร คิดเป็นร้อยละ 70.48 รองลงมาคือปัญหาด้านการดำเนินชีวิต ในสังคม คิดเป็นร้อยละ 24.10 ปัญหาที่ทำให้บุตรอ่านหนังสือไม่ออก ทำให้เป็นคนโง่ คิดเป็นร้อยละ 3.61 และปัญหาถูกผู้อื่นเอาวัดเอาเปรียบ คิดเป็นร้อยละ 1.81

2.1.2 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยจะเสนอตามลำดับดังนี้

2.1.2.1 ด้านหลักสูตร

ในด้านสภาพหลักสูตร จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง จำนวน 120 คน พบว่า ส่วนใหญ่ จำนวน 104 คนหรือร้อยละ 86.67 เห็นว่าเหมาะสมแล้ว มีเพียงร้อยละ 13.33 หรือจำนวน 16 คน เท่านั้นที่เห็นว่าไม่เหมาะสม

ผู้ปกครองได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเหมาะสม และไม่เหมาะสมของหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียนดังนี้

ตารางที่ 5 สภาพหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่โรงเรียนจัดสอน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
ชาวเรือ

ด้านหลักสูตร	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
เหตุผลที่ก่นก่นคิดว่าเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม	120		
เหมาะสมเพราะ เป็นหลักสูตรที่ใช้ศึกษาต่อในระดับสูงได้		90	75.00

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านหลักสูตร	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
เหมาะสมเพราะเป็นหลักสูตรที่จัดให้		14	11.67
นักเรียนได้เรียนรู้ในหลายเรื่อง			
ไม่เหมาะสมเพราะไม่สามารถนำมาใช้		16	13.33
ประโยชน์ในการอาชีพได้ในทันที			
ความคิดเห็นด้านเนื้อหาในแต่ละวิชาที่โรงเรียนจัดให้	120		
แก่บุตร			
เป็นเนื้อหาวิชาการมากเกินไป		13	10.83
เน้นเนื้อหาวิชาการน้อยเกินไป		45	37.50
เนื้อหาวิชาเหล่านั้นเหมาะสมดีแล้ว		59	49.17
เนื้อหาเหล่านั้นไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์		3	2.50
กับชีวิตชาวเรือได้เลย			

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ปกครองให้ความเห็นว่า เป็นหลักสูตรที่เหมาะสม เพราะ เป็นหลักสูตรที่ใช้ศึกษาต่อในระดับสูงได้ คิดเป็นร้อยละ 75.00 (90 คน) ส่วนร้อยละ 11.67 (14 คน) ตอบว่าเหมาะสมเพราะเป็นหลักสูตรที่จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ในหลายเรื่อง

ส่วนผู้ปกครองที่ตอบว่า เป็นหลักสูตรที่ไม่เหมาะสม เพราะไม่สามารถนำมาใช้ ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้ในทันที คิดเป็นร้อยละ 13.33 (16 คน)

ในด้านเนื้อหาในแต่ละวิชาที่โรงเรียนจัดให้แก่บุตร ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.17 คิดว่าเนื้อหาวิชาเหล่านั้นเหมาะสมดีแล้ว รองลงมา ร้อยละ 37.50 คิดว่าเนื้อหาวิชาการศึกษาบางอย่างน้อยเกินไป ร้อยละ 10.83 คิดว่าเป็นเนื้อหาวิชาการศึกษาบางอย่างมากเกินไป และร้อยละ 2.50 คิดว่าเนื้อหาเหล่านั้นไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์กับชีวิตชาวเรือได้เลย

2.1.2.2 ด้านการเรียนการสอน

ความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐ จะนำเสนอดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นโดยทั่วไป เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

ด้านการเรียนการสอน	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ความคิดเห็นในด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่บุตรศึกษาอยู่	120		
โรงเรียนจัดการเรียนการสอนดี		108	90.00
โรงเรียนจัดการเรียนการสอนไม่ดี		12	10.00
เหตุผลที่ท่านคิดว่าโรงเรียนจัดการเรียนการสอนดีและไม่ดี	120		
ดี เพราะครูเอาใจใส่ดี		97	80.83
ดี เพราะโรงเรียนมีอุปกรณ์มาก		11	9.17

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ด้านการเรียนการสอน	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ดี เพราะครูมีน้อยไม่พอกับห้องเรียน ที่มักเรียนเรียน		12	10.00
ความคิดเห็นของท่านต่อวิธีสอนที่โรงเรียนใช้	120		
สอนบุตรท่าน			
วิธีสอนดี		106	87.50
วิธีสอนไม่ดี		15	12.50
เหตุผลที่ท่านคิดว่าโรงเรียนที่บุตรศึกษาอยู่	120		
มีวิธีสอนที่ดี และวิธีสอนที่ไม่ดี			
ดีเพราะครูเอาใจใส่เด็กและเข้มงวดกวดขัน		12	10.00
ดีเพราะโรงเรียนมีครูหลายคน		13	10.83
ดีเพราะโรงเรียนมีอุปกรณ์มาก		22	18.33
ดีเพราะบุตรอ่านออกเขียนได้ และสามารถ อ่านหนังสือได้ดี		58	48.33
ไม่ดีเพราะครูมีน้อยไม่เพียงพอกับห้องเรียน ที่มีอยู่		4	3.34
ไม่ดีเพราะบุตรอ่านหนังสือไม่ค่อยออก		11	9.17

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ด้านการเรียนการสอน	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
สภาพการเรียนการสอนก่อให้เกิดปัญหาต่อผล การเรียนของบุตร	120		
เกิดปัญหา		12	10.00
ไม่เกิดปัญหา		108	90.00
เหตุผลที่สภาพการเรียนการสอนก่อให้เกิด ปัญหาต่อการเรียนของบุตร	12		
ครูมีน้อย ไม่เพียงพอกับห้องเรียน		8	66.67
ครูถ่ายทอดความรู้ไม่ดีทำให้บุตรอ่านหนังสือไม่ออก		4	33.33

จากตารางที่ 6 ความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐ พบว่า ผู้ปกครองชาวเรือ ร้อยละ 90.00 คิดว่า โรงเรียนที่บุตรกำลังศึกษาอยู่นั้น โรงเรียนจัดการเรียนการสอนดี โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า เพราะครูเอาใจใส่ดี มีร้อยละ 80.83 และโรงเรียนมีอุปกรณ์มากร้อยละ 9.17

สำหรับ ร้อยละ 10.00 (12 คน) คิดว่าโรงเรียนที่บุตรกำลังศึกษาอยู่นั้น โรงเรียนจัดการเรียนการสอนไม่ดี โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า เพราะครูมีน้อย ไม่พอกับห้องเรียนที่นักเรียนเรียน

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีสอนที่โรงเรียนใช้สอนบุตรนั้น ผู้ปกครองร้อยละ 87.50 ตอบว่าโรงเรียนใช้วิธีสอนที่ดี และร้อยละ 12.50 (15 คน) ตอบว่าโรงเรียนใช้วิธีสอนที่ไม่ดี

สำหรับเหตุผลที่ผู้ปกครองคิดว่าโรงเรียนใช้วิธีสอนที่ดี เพราะบุตรอ่านออกเขียนได้ และสามารถอ่านหนังสือได้ดี คิดเป็นร้อยละ 48.33 รองลงมาคือโรงเรียนเมื่ออุปกรณ์การสอนคิดเป็น ร้อยละ 18.33 โรงเรียนมีครูหลายคนคิดเป็นร้อยละ 10.83 และร้อยละ 10.00 คิดว่าเพราะครูเอาใจใส่เด็กและเข้มงวดกวดขัน สำหรับเหตุผลที่ผู้ปกครองคิดว่าโรงเรียนใช้วิธีสอนที่ไม่ดี เพราะบุตรอ่านหนังสือไม่ออกคิดเป็นร้อยละ 9.17 ส่วนร้อยละ 3.37 คิดว่าเพราะครูมีน้อยไม่เพียงพอกับห้องเรียนที่มีอยู่

ในด้านสภาพการเรียนการสอน ผู้ปกครองส่วนมาก ร้อยละ 90.00 คิดว่าไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อผลการเรียนของบุตร แต่ร้อยละ 10.00 คิดว่าก่อให้เกิดปัญหาต่อการเรียนของบุตร เหตุผลที่คิดว่าสภาพการเรียนการสอนนั้น ก่อให้เกิดปัญหาต่อการเรียนของบุตร เพราะครูมีน้อยไม่เพียงพอกับห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.67 (12 คน) ส่วนร้อยละ 33.33 (4คน) ตอบว่าเพราะครูถ่ายทอดความรู้ไม่ได้ทำให้บุตรอ่านหนังสือไม่ออก

ในด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียน ชาวเรือ ซึ่งชาวเรือ จำนวน 43 ครอบครัว มีบุตรที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนชาวเรือ รวมทั้งหมด 43 คน สำหรับรายละเอียดในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนจะนำเสนอต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนชาวเรือ

ด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนชาวเรือ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ลักษณะการเรียนของโรงเรียนชาวเรือ (เฉพาะผู้ที่มีบุตรเรียนที่โรงเรียนชาวเรือ) เรียนทั้งวันและอยู่ประจำที่โรงเรียน	43	43	100.00

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนชาวเรือ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
สภาพการเกิดปัญหาของบุตรท่านที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนชาวเรือ	43		
เกิดปัญหา		10	23.26
ไม่เกิดปัญหา		33	76.74
ปัญหาที่เกิดกับบุตรท่านที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนชาวเรือ	10		
บุตรไม่สนใจการเรียนต้องการกลับมาอยู่กับบิดามารดาในเรือ		7	70.00
บุตรทะเลาะวิวาทกับเพื่อนทำให้ไม่อยากอยู่ในโรงเรียน		3	30.00
ความคิดเห็นของท่านต่อโรงเรียนชาวเรือ	120		
ชอบ		120	100.00
ไม่ชอบ		-	-
เหตุผลที่ท่านชอบโรงเรียนชาวเรือ	120		
เด็กจะได้มีที่ศึกษาเพราะโรงเรียนมีที่พักอาศัยให้		67	55.83
เด็กจะได้เป็นคนดีเพราะมีครูอยู่กับเด็กตลอดเวลา		16	13.33

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนชาวเรือ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
บิดามารดาจะได้ไม่ต้องเป็นห่วงเพราะ- บุตรอยู่กับครู		14	11.67
ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา		23	19.17

จากตารางที่ 7 พบว่าเด็กชาวเรือ จำนวน 43 คน จาก 43 ครอบครัว ที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนชาวเรือ มีลักษณะการเรียนเป็นแบบเรียนทั้งวัน และอยู่ประจำที่โรงเรียน สำหรับสภาพการเกิดปัญหาของบุตรที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนชาวเรือ ส่วนมากร้อยละ 76.74 ไม่เกิดปัญหา แต่ร้อยละ 23.26 เกิดปัญหา และผู้ปกครองได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าปัญหาที่เกิดกับบุตร ร้อยละ 70.00 (10 คน) คือปัญหาบุตรไม่สนใจการเรียน ต้องการกลับมาอยู่กับบิดามารดาในเรือ ส่วนร้อยละ 30.00 (3 คน) บุตรทะเลาะวิวาทกับเพื่อนทำให้ไม่อยากอยู่ในโรงเรียน

ในด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือต่อโรงเรียนชาวเรือ พบว่า ผู้ปกครองชาวเรือทั้งหมดชอบโรงเรียนชาวเรือ โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า เด็กจะได้มีที่ศึกษาเพราะโรงเรียนมีที่พักอาศัยให้ คิดเป็นร้อยละ 55.83 รองลงมาคือผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 19.17 บิดามารดาจะได้ไม่ต้องเป็นห่วงเพราะบุตรอยู่กับครู คิดเป็นร้อยละ 11.67 เด็กจะได้เป็นคนดี เพราะมีครูอยู่กับเด็กตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 13.33

ศูนย์วิทยทรัพยากร
ภาพที่ 15 ผู้ปกครองชาวเรือไปส่งบุตรเข้ารับการศึกษ
ที่โรงเรียนชาวเรือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ภาพที่ 16 ผู้ปกครองชาวเรือ และครู/อาจารย์โรงเรียนชาวเรือ
กำลังรับ-ส่งมอบตัวบุตรชาวเรือเพื่อเข้ารับการศึกษา
ที่โรงเรียนชาวเรือ

ในด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ ที่มีบุตรศึกษาอยู่ ซึ่งชาวเรือจำนวน 82 ครอบครัว มีบุตรที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ ที่มีโรงเรียนชาวเรือ รวมทั้งหมด 113 คน สำหรับรายละเอียดในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน จะนำเสนอต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ

ด้านการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ลักษณะการเรียนของบุตรท่านที่เรียนโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ	82		
เรียนทั้งวัน ไป (เช้า) - (เย็น) กลับ		82	100.00
สภาพการเกิดปัญหาในด้านการเรียนของบุตรที่เรียนอยู่โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ	82		
เกิดปัญหา		58	70.73
ไม่เกิดปัญหา		24	29.27
ปัญหาที่เกิดกับบุตรท่านที่เรียนอยู่โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ	58		
บุตรชอบทะเลาะวิวาทกับเพื่อนแล้ว		30	51.72
ไม่ยอมไปโรงเรียน			
บุตรเกลียดครูบางคนทำให้ไม่อยากเรียนหนังสือ		9	15.52
บุตรไม่ชอบเรียนหนังสือทำให้อ่านหนังสือไม่ออก		19	32.72

จากตารางที่ 8 พบว่า เด็กชาวเรือจำนวน 113 คน จาก 82 ครอบครัว ที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ มีลักษณะการเรียนเป็นแบบเรียนทั้งวันไป(เช้า)-(เย็น) กลับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 สำหรับสภาพการเกิดปัญหาในด้านการเรียนของบุตร มีเพียงร้อยละ 29.29 ที่ไม่เกิดปัญหา ส่วนร้อยละ 70.73 เกิดปัญหา และผู้ปกครองได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ปัญหาที่เกิดกับบุตร ร้อยละ 51.72 คือปัญหาบุตรชอบทะเลาะวิวาทกับเพื่อนแล้วไม่ยอมไปโรงเรียน รองลงมา มีร้อยละ 32.72 บุตรไม่ชอบเรียนหนังสือทำให้อ่านหนังสือไม่ออก ส่วนร้อยละ 15.52 บุตรเกลียดครูบางคนทำให้ไม่อยากเรียนหนังสือ

2.1.2.3 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการตกซ้ำชั้น

เด็กชาวเรือจำนวน 156 คน ที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการตกซ้ำชั้น ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก. สภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการตกซ้ำชั้น

ตารางที่ 9 สภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการตกซ้ำชั้นของเด็กชาวเรือ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการตกซ้ำชั้น	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ระดับผลการเรียนของเด็กชาวเรือ	156		
ดีมาก (ระดับคะแนน 4 หรือ 80 % ขึ้นไป)		67	42.95
ดี (ระดับคะแนน 3 หรือ 70-79 %)		29	18.59
ปานกลาง (ระดับคะแนน 2 หรือ 60-69 %)		38	24.36
พอใช้ (ระดับคะแนน 1 หรือ 50-59 %)		22	14.10
ต้องปรับปรุง (ระดับคะแนน 0 หรือต่ำกว่า 50%)		-	-

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการตกซ้ำชั้น	จำนวน (N)	ความถี่	ร้อยละ
การตกซ้ำชั้นของบุตร	156		
เคย		22	14.10
ไม่เคย		134	85.90
ระดับชั้นที่เคยตกซ้ำชั้น	22		
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1		6	27.27
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2		4	18.18
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3		9	40.91
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4		3	13.64
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5		-	-
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6		-	-

จากตารางที่ 9 จากคำบอกเล่าของผู้ปกครองชาวเรือ พบว่า เด็กชาวเรือส่วนมาก มีระดับผลการเรียนที่ดีมาก คือระดับคะแนน 4 หรือ 80 % ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.95 ระดับผลการเรียนปานกลางคือระดับคะแนน 2 หรือ 60-69 % มีร้อยละ 24.36 ระดับผลการเรียนดีคือระดับคะแนน 3 หรือ 70-79 % มีร้อยละ 18.59 ระดับผลการเรียนพอใช้ คือระดับคะแนน 1 หรือ 50-59 % มีร้อยละ 14.10 และไม่มีเด็กชาวเรือคนใดที่มีระดับผลการเรียนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเลย นับว่า ภาพรวมในด้านผลการเรียนของเด็กชาวเรือนั้นค่อนข้างดีทีเดียว

ในด้านการตกซ้ำชั้นของเด็กชาวเรือ พบว่า เด็กชาวเรือส่วนมาก คือร้อยละ 85.90 ไม่เคยตกซ้ำชั้น มีเพียงร้อยละ 14.10 ที่เคยตกซ้ำชั้น และระดับชั้นที่ตกซ้ำชั้นมากที่สุดคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 40.91 รองลงมาคือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร้อยละ 27.27 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 18.18 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 13.64 และไม่มีเด็กชาวเรือคนใดเคยตกซ้ำชั้นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เลย

ข. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

เนื่องจากเด็กชาวเรือที่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาดูไปฝึก อาศัยอยู่กับผู้อื่นได้แก่ โรงเรียน วัด และญาติ ผู้วิจัยได้สอบถามถึงปัญหาด้านการเรียนที่เกิดจากผลกระทบที่ไปอยู่อาศัยกับผู้อื่นดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ผลกระทบต่อการเรียนของเด็กชาวเรือที่ไปอาศัยอยู่กับผู้อื่น ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

ผลกระทบต่อการเรียน	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ผลกระทบต่อการเรียนในกรณีบุตร มิได้พักอาศัยกับบิดามารดา	120		
ไม่มีผลเกี่ยวกับผลการเรียนของบุตร		23	19.17
มีผลทำให้การเรียนของบุตรตกต่ำลง		97	80.83
สาเหตุที่การไปอาศัยอยู่กับผู้อื่น ไม่มีผลและไม่มีผล เกี่ยวกับผลการเรียนของบุตร	120		
ไม่มีผลเพราะมีคนคอยดูแลแนะนำในด้าน การเรียนของบุตร		16	13.33

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ผลกระทบต่อการเรียน	จำนวนผู้ปกครอง (N)	ความถี่	ร้อยละ
ไม่มีผลเพราะบุตรชอบเรียนหนังสือ		7	5.48
มีผลเพราะบุตรต้องการไปอยู่ในเรือกับบิดามารดาเลยทำให้ไม่สนใจในการเรียน		65	54.17
มีผลเพราะบุตรไม่ค่อยยอมไปโรงเรียน ชอบขาดเรียนบ่อย ๆ		19	15.83
มีผลเพราะไม่มีคนดูแลแนะนำในด้านการเรียนของบุตร		13	10.83

จากตารางที่ 10 พบว่า กรณีที่เด็กชาวเรือมิได้พักอาศัยกับบิดามารดาในเรือขณะศึกษา นั้น ผู้ปกครองชาวเรือ ร้อยละ 80.83 คิดว่ามีผลทำให้การเรียนของบุตรตกต่ำลง ส่วนร้อยละ 19.17 คิดว่าไม่มีผลเกี่ยวกับผลการเรียนของบุตร

สำหรับสาเหตุที่คิดว่าไม่มีผลเกี่ยวกับการเรียนของบุตร ร้อยละ 13.33 คิดว่าเพราะมีคนคอยดูแลแนะนำในด้านการเรียนของบุตร ร้อยละ 5.84 คิดว่าเพราะบุตรชอบเรียนหนังสือ

สำหรับสาเหตุที่คิดว่ามีผลทำให้การเรียนของบุตรตกต่ำลง ร้อยละ 54.17 คิดว่าเพราะบุตรต้องการไปอยู่ในเรือกับบิดามารดาเลยทำให้ไม่สนใจในการเรียน ร้อยละ 15.83

คิดว่าเพราะบุตรไม่ค่อยยอมไปโรงเรียน ชอบขาดเรียนบ่อย ๆ ร้อยละ 10.83 คิดว่าเพราะ
ไม่มีคนดูแลแนะนำในด้านการเรียนของบุตร

จากการสัมภาษณ์และซักถามเพิ่มเติมผู้ปกครองชาวเรือ¹⁰ เกี่ยวกับด้านปัญหาทางการ
เรียนของเด็กชาวเรือ พบว่า เด็กชาวเรือจะมีปัญหาในเรื่องการทำการบ้าน คือในแต่ละวันครู
/อาจารย์จะให้การบ้านมาทำ แต่พอมาถึงที่พักอาศัยเด็กทำการบ้านแต่ทำไม่ได้ ก็ไม่มีใครคอย
แนะนำ จึงทำให้เด็กไม่ยอมทำการบ้าน หรือทำไปก็ไม่ถูกต้อง และปัญหาอีกประการคือเด็ก ๆ
ไม่ชอบอ่านหนังสือแบบเรียน เพราะอ่านไม่ออก นับว่าปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อการเรียน
ของเด็กชาวเรือโดยตรง ผู้ปกครองบางรายให้ข้อคิดเพิ่มเติมว่าถ้าหากเด็ก ๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับ
พ่อแม่ขณะศึกษาอย่างน้อยก็จะมีพ่อแม่คอยแนะนำในเรื่องการเรียนของบุตร ได้บ้างไม่มากก็น้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁰ สัมภาษณ์เพิ่มเติมชาวเรือ ชุมชนเรือวัดสร้อยทอง และวัดประสาธน์กุญแจวาส
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ระหว่างเก็บข้อมูล

2.1.2.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองชาวเรือกับโรงเรียนที่บุตรศึกษาอยู่

เนื่องจากโรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันของสังคม มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมทางสังคมให้แก่นักเรียน ครอบครัวก็เป็นสถาบันทางสังคมอีกสถาบันหนึ่งที่ มีอิทธิพลเช่นเดียวกัน ถ้าหากทั้ง 2 สถาบันมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ความสัมพันธ์อันดีก็จะเกิดขึ้น และจะส่งผลดีแก่ทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะนักเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ และได้นำเสนอข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 11 สภาพและปัญหาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองชาวเรือกับโรงเรียนที่บุตรกำลังศึกษาอยู่ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

สภาพและปัญหาในด้านความสัมพันธ์	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
การติดต่อกับโรงเรียนที่บุตรกำลังศึกษาอยู่	120		
ติดต่อบ่อยครั้ง		-	-
ติดต่อนาน ๆ ครั้ง		72	60.00
ไม่มีการติดต่อเลย		48	40.00
สาเหตุที่ทำให้ติดต่อนาน ๆ ครั้ง	72		
ต้องเร่งเรือไปประกอบอาชีพในหลายจังหวัด		36	50.00
จึงไม่มีเวลาในการไปติดต่อ			
เรือจอดไม่เป็นที่ ต้องขึ้นล่องตลอดเวลา		21	29.17

ตารางที่ 11 (ต่อ)

สภาพและปัญหาในด้านความสัมพันธ์	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ค่อยมีเวลาว่าง		15	20.83
สาเหตุที่ทำให้ไม่มีการติดต่อเลย	48		
ต้องเร่งรีบไปประกอบอาชีพในหลายจังหวัด		17	35.42
จึงไม่มีเวลาในการไปติดต่อกับทางโรงเรียน			
เรือไม่เคยไปรับ-ส่งสินค้าในจังหวัดที่บุตร		10	20.83
ศึกษาอยู่ จึงไม่ได้ติดต่อกับทางโรงเรียน			
ไม่มีฐานะอะไรที่ต้องไปติดต่อกับทางโรงเรียน		21	43.75
ความร่วมมือของท่านกับโรงเรียนที่บุตรกำลังศึกษาอยู่	120		
ให้ความร่วมมือทุกครั้ง		3	2.50
ให้ความร่วมมือเป็นบางครั้ง		108	90.00
ให้ความร่วมมือถ้ามีโอกาส		6	5.00
ให้ความร่วมมือในเรื่องที่สามารถให้ได้		3	2.50

จากตารางที่ 11 แสดงว่าผู้ปกครองชาวเรือจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 60.00 มี
การติดต่อกับทางโรงเรียนนาน ๆ ครั้ง ผู้ปกครองที่ไม่มีการติดต่อเลย คิดเป็นร้อยละ 40.00

สำหรับสาเหตุที่ทำให้มีการติดต่อในลักษณะนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 50.00 เห็นว่าเป็นเพราะต้องเร่งรีบไปประกอบอาชีพในหลายจังหวัด จึงไม่มีเวลาในการไปติดต่อกับทางโรงเรียน รองลงมาคือเรือจอดไม่เป็นที่ต้องขึ้นลงตลอดเวลา ร้อยละ 29.17 ส่วนร้อยละ 20.83 ไม่ค่อยมีเวลาว่าง

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ไม่มีการติดต่อเลย ผู้ปกครองให้เหตุผลว่าเป็นเพราะไม่มีฐานะอะไรที่ต้องไปติดต่อกับทางโรงเรียน มากที่สุดคือ ร้อยละ 43.75 รองลงมาคือ การที่ต้องไ้เรือไปประกอบอาชีพในหลายจังหวัดจึงทำให้ไม่มีเวลาติดต่อกับทางโรงเรียน ร้อยละ 35.42 ส่วนร้อยละ 20.83 คือเรือไม่เคยไปรับ-ส่งสินค้าในจังหวัดที่บุตรกำลังศึกษาอยู่จึงไม่ได้ติดต่อกับทางโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม¹¹ พบว่า ชาวเรือจะไปเยี่ยมบุตรในวันที่เป็นวันหยุดของบุตรคือเสาร์-อาทิตย์ ดังนั้น เมื่อไปเยี่ยมบุตรก็ตรงกับช่วงที่โรงเรียนหยุดพอดี จึงไม่ได้ไปพบครูหรือผู้บริหารโรงเรียน อีกประการก็คิดว่าไม่ค่อยมีความจำเป็นต้องไปพบครู หรือผู้บริหารโรงเรียน เพราะถ้าหากจะไปพบจะต้องไปในวันธรรมดา ทำให้เสียค่าใช้จ่าย ดังนั้นจึงไม่ไปพบ นอกจากมีธุระจำเป็นจริง ๆ จึงจะไปพบครู หรือผู้บริหารโรงเรียน

ในด้านความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองชาวเรือ กับโรงเรียนที่บุตรกำลังศึกษาอยู่ พบว่าผู้ปกครองส่วนมาก ร้อยละ 90.00 ให้ความร่วมมือเป็นบางครั้ง รองลงมาคือ ร้อยละ 5.00 ให้ความร่วมมือถ้ามีโอกาส สำหรับให้ความร่วมมือทุกครั้งมีจำนวนเท่ากับการให้ความร่วมมือในเรื่องที่สามารถให้ได้คือ ร้อยละ 2.50

¹¹ สัมภาษณ์ ศิริโชค อำนันต์ และชาวเรืออื่น ๆ ชุมชนเรือวัดสร้อยทองและวัดประสาธน์กุฎาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

2.1.2.5 สภาพและปัญหาในด้านอื่น ๆ ¹²

ในด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษาของเด็กชาวเรือนั้น แบ่งออกเป็น

2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ค่าใช้จ่ายของเด็กชาวเรือที่เรียนอยู่ที่โรงเรียน
ชาวเรือ นั้น ทางโรงเรียนจะออกค่าใช้จ่ายให้ทุกอย่างแม้แต่เสื้อผ้า อาหาร หนังสือ เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 ค่าใช้จ่ายของเด็กชาวเรือที่เรียนอยู่ที่โรงเรียน
ประถมศึกษาอื่น ๆ ผู้ปกครองจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทุกอย่าง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า
ชาวเรือส่วนมากเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเฉลี่ยต่อคน/ปี ดังนี้

- ค่าอาหาร 1,100 บาท/ปี
- ค่าอุปกรณ์การเรียน 250 บาท/ปี
- ค่าเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัว 600 บาท/ปี
- ค่าเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ 200 บาท/ปี

สรุปได้ว่า ผู้ปกครองชาวเรือส่วนมากเสียค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบุตร
เฉลี่ย 2,150 บาท/ปี ต่อคน

ในด้านการบริการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ผู้ปกครองชาวเรือมีความคิดเห็นดังนี้

- ในด้านการบริการอาหารกลางวันแก่นักเรียนมีการบริการที่เพียงพอ ร้อยละ

80.83 การบริการไม่เพียงพอ ร้อยละ 19.17

¹²จากการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือชุมชนเรือวัดสร้อยทองและวัดประสาธน์
บุญญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 120 ราย, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

- ในด้านการบริการทางด้านสาธารณสุข อาทิเช่น ห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ามีบริการที่เพียงพอ ร้อยละ 49.17 การบริการด้านนี้ยังไม่เพียงพอ ร้อยละ 50.83
- ในด้านการบริการด้านสาธารณูปโภค อาทิเช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ามีบริการเพียงพอ ร้อยละ 89.17 การบริการไม่เพียงพอ ร้อยละ 10.83
- ในด้านการบริการด้านห้องสมุด ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ามีบริการเพียงพอ ร้อยละ 34.17 บริการไม่เพียงพอ ร้อยละ 65.84
- ในด้านการบริการทางด้านนันทนาการ อาทิเช่น สนามเด็กเล่น อุปกรณ์กีฬา ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ามีบริการเพียงพอ ร้อยละ 46.67 การบริการไม่เพียงพอ ร้อยละ 53.33

2.2 แหล่งความรู้ที่เด็กชาวเรือได้รับนอกเหนือจากโรงเรียน

จากการที่ผู้วิจัยออกไปสำรวจและสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า เด็กชาวเรือนั้น นอกจากจะได้รับความรู้ต่าง ๆ จากโรงเรียนแล้ว ยังได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทางสังคมอีก อาทิเช่น ครอบครัว สื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นต้น ฉะนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะ ครอบครัว สื่อสารมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ ที่มีบทบาทในการให้ความรู้แก่เด็กชาวเรือ โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ ประกอบการสังเกตและซักถามเพิ่มเติม และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ครอบครัว

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ ในฐานะที่มีบทบาทในการให้ความรู้ที่นอกเหนือไปจากความรู้จากทางโรงเรียนแก่เด็กชาวเรือ ผู้ปกครองชาวเรือ ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัว ว่าถึงแม้บุตรของชาวเรือส่วนใหญ่จะมีได้พักอาศัยกับตนในเรือขณะศึกษาก็ตาม แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็จะสอนให้บุตรรู้จักการเดินเรือ การประกอบอาชีพทางเรือ โดยใช้เวลาสอนในช่วงขณะปิดเทอมที่บุตรมาพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ในเรือ ส่วนลักษณะวิธีสอนนั้นก็จะเป็นไปตามธรรมชาติ กล่าวคือ ให้บุตรช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพ และก็สอนในเรื่องที่บุตรยังไม่รู้ เช่น การผูกพวงเรือ การรับจ้างบรรทุกสินค้า และอื่น ๆ ซึ่งบุตรก็จะค่อย ๆ เรียนรู้ไปเองตามประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นเด็กชาวเรือส่วนใหญ่จึงมีความรู้ความสามารถในการเดินเรือ¹⁰ สาเหตุที่ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนการประกอบอาชีพทางเรือให้แก่บุตรเพื่อที่ว่าเมื่อถึงระยะปิดเทอมที่บุตรมาอยู่กับพ่อแม่หรือกรณีที่บุตรมิได้ศึกษาต่อ บุตรชาวเรือก็สามารถช่วยหรือประกอบอาชีพทางเรือได้ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าจะให้บุตรประกอบอาชีพทางเรือตามพ่อแม่ จากการสัมภาษณ์ พบว่า¹⁴ ผู้ปกครอง 120 ราย ไม่ต้องการให้บุตรประกอบอาชีพทางเรือเช่นพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 85.00 และมีเพียงร้อยละ 15.00 เท่านั้น ที่ต้องการให้บุตรประกอบอาชีพตามพ่อแม่ และในจำนวนผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรประกอบอาชีพตาม

¹⁰ สัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ ชุมชนเรือวัดสร้อยทองและวัดประสาธน์บุญญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

¹⁴ สัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ ชุมชนเรือวัดสร้อยทองและวัดประสาธน์บุญญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 120 ราย ระหว่างเดือนมีนาคม-เดือนพฤษภาคม 2531.

ตน¹⁵ ตอบว่า ครอบครัวจะเป็นผู้สอนวิธีประกอบอาชีพทางเรือให้แก่บุตรคิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนร้อยละ 33.33 ตอบว่า การประกอบอาชีพทางเรือจะเป็นไปเองตามธรรมชาติและประสบการณ์ที่บุตรคลุกคลีมาตั้งแต่เกิด

ในด้านปัญหาเกี่ยวกับด้านการถ่ายทอดการประกอบอาชีพทางเรือจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า ปัญหาเนื่องจากผู้ปกครองและบุตรไม่ค่อยได้อยู่รวมกัน นาน ๆ จึงจะมาพบกัน พ่อบุตรมาพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ชั่วคราวในเรือ เมื่อพ่อแม่ถ่ายทอดความรู้ในการประกอบอาชีพให้แก่บุตร บุตรก็ไม่ค่อยจะสนใจเพราะสาเหตุ เช่น น้อยใจที่นาน ๆ จะมาอยู่กับพ่อแม่ก็ถูกใช้ให้ช่วยงานของพ่อแม่ บางคนก็คิดว่าตนไม่ต้องการประกอบอาชีพเช่นพ่อแม่ เพราะเหนื่อยลำบาก และที่สำคัญทำให้ต้องแยกกันอยู่ จึงไม่ต้องการเรียนรู้ในเรื่องอาชีพของพ่อแม่ เป็นต้น

ในด้านเกี่ยวกับศาสนาและจริยธรรม จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ¹⁶ พบว่า ชาวเรือส่วนมากจะสอนให้บุตรนับถือศาสนาตามพ่อแม่ได้แก่ ศาสนาพุทธ ร้อยละ 94.17 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 3.33 และร้อยละ 2.5 สอนให้บุตรนับถือศาสนาอิสลาม จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม¹⁷ ถึงสาเหตุที่ชาวเรืออบรมสั่งสอนให้บุตรเลื่อมใสและศรัทธาในศาสนาต่าง ๆ

¹⁵ สัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ ชุมชนเรือวัดสร้อยทองและวัดประสาทรามญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 18 ราย, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

¹⁶ สัมภาษณ์ชาวเรือชุมชนเรือวัดสร้อยทอง และวัดประสาทรามญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 120 ราย, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

¹⁷ สัมภาษณ์ นางละมุล จันทร์ศรีไพ และชาวเรืออื่น ๆ ชุมชนเรือวัดสร้อยทอง และวัดประสาทรามญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

ดังกล่าวนั้น เพราะเชื่อศาสนาจะทำให้คนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ กตัญญู นอกจากนี้ชาวเรือยังอบรมสั่งสอนบุตรให้เป็นคนดี มีความมานะอดทน ซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งวิธีการสั่งสอนก็ทำโดยการนุคอบรม ว่ากล่าวตักเตือน และไม่นิยมลงโทษบุตรด้วยวิธีการรุนแรง โดยให้เหตุผลว่า สงสารเพราะปกติบุตรก็ไม่ค่อยได้อยู่กับพ่อแม่ ฉะนั้น เมื่อบุตรมาพักอาศัยกับพ่อแม่ ชั่วคราวจึงไม่อยากลงโทษลูกด้วยวิธีการที่รุนแรงถึงแม้ลูกจะทำผิดก็ตามจะใช้เพียงการว่ากล่าวตักเตือนเท่านั้น จากการทำบุตรต้องไปพักอาศัยอยู่กับผู้อื่นขณะศึกษา พ่อแม่จึงอนุญาตและให้สิทธิ์เต็มที่แก่ผู้ปกครองที่บุตรไปพักอาศัยอยู่ด้วยในการอบรมสั่งสอน กิริยามารยาท ความประพฤติ และอื่น ๆ และอนุญาตให้ว่ากล่าวตักเตือน หรือลงโทษได้เสมอ สำหรับบุตรชาวเรือบางส่วนที่พักอาศัยอยู่ในวัด ในขณะศึกษานั้น ส่วนมากพระที่เป็นผู้ปกครองจะอบรมสั่งสอนในเรื่องของธรรมะด้วย แต่ก็ไม่ได้มากนักเพราะเด็ก ๆ เหล่านี้ที่ไปอาศัยอยู่กับพระที่วัดจะมีอายุยังไม่ค่อย

ปัญหาในด้านศาสนาและจริยธรรม ในเรื่องการอบรมสั่งสอนนั้นก็ เป็นไปในลักษณะที่ว่ามีการอบรมสองฝ่าย คือพ่อแม่ในช่วงที่บุตรมาพักอาศัยกับตนฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งคือบุคคลที่พ่อแม่นำบุตรไปฝากไว้ ถึงแม้การอบรมให้บุตรจะมีหลายฝ่าย แต่ก็ดูเหมือนจะได้ผลไม่มากนัก เพราะการฝากบุตรไว้กับผู้อื่น ถึงแม้จะดีอย่างไร แต่ความดูแลเอาใจใส่ก็ไม่เหมือนพ่อแม่ ส่วนพ่อแม่ก็มีเวลาน้อยในการอบรมสั่งสอน เพราะลักษณะของการประกอบอาชีพ ดังนั้น ด้านกิริยามารยาท หรือความประพฤติของเด็กชาวเรือจึงมีปัญหบ้างคือ เด็ก ๆ มีความประพฤติไม่ค่อยเรียบร้อย การพูดจาก็ไม่สุภาพ ทั้ง ๆ ที่เรียนหนังสือในโรงเรียน¹⁸

จะเห็นได้ว่า ครอบครัวนั้นก็นับเป็นแหล่งหนึ่งที่ให้ความรู้แก่เด็กชาวเรือในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เพื่อให้บุตรมีวิชาชีพติดตัวต่อไป

¹⁸ สัมภาษณ์ นายทวี อำพันสกุล และชาวเรืออื่น ๆ ชุมชนเรือวัดสร้อยทองและวัดประสาธน์กุฎยาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม อีกทั้งยังเป็นแหล่งให้ความรู้ในเรื่องของศาสนาและจริยธรรม เพื่อให้บุตรหลานเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสืบไป

ในด้านปัญหาหนี้ก็สืบเนื่องมาจากสภาพที่ต้องแยกกันอยู่ระหว่างพ่อแม่ลูก จึงทำให้การถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

2.2.2 วัดที่ชาวเรือจอดผูกหลัก

จากการสังเกตและสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า ชาวเรือทั้งสองชุมชนนี้จอดผูกหลักอยู่กับวัดทั้ง 2 แห่ง แต่ไม่พบว่าวัดมีบทบาทที่ให้ความรู้แก่เด็กชาวเรือเลย ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุ

1. โดยปกติเด็กชาวเรือจะอาศัยอยู่กับผู้อื่นมากกว่าอยู่กับพ่อแม่ ในช่วงที่เด็กมาอาศัยอยู่ในเรือซึ่งจอดผูกหลักอยู่ที่วัดเด็ก ๆ ก็จะมีความสัมพันธ์กับวัดเฉพาะในเรื่องอาศัยลานวัดเป็นสถานที่เล่นกันเท่านั้น

2. วัดนั้นดูแลจะไม่มียกยัดใด ๆ กับชาวเรือที่จอดผูกหลักอยู่เลย เพราะการจอดของชาวเรือนั้นจะจอดเพียงประมาณ 2-7 วันเท่านั้นแล้วก็จะเร่เรือเดินทางต่อไป และในบางคราวชาวเรือชุดเก่าก็อาจจะมาหรือไม่มาจอดที่ชุมชนเรือเดิมที่เคยมาจอดก็ได้ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างชาวเรือในชุมชนเรื่อกับวัดนั้นห่างเหินกันไปโดยปริยาย ประกอบกับทางวัดก็มีภาระและหน้าที่อื่น ๆ อีกมากทำให้ไม่มีโอกาสในการไปพบปะกับชาวเรือซึ่งเปลี่ยนกันมาจอดอยู่ตลอดเวลา¹⁰

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁰ สัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดสร้อยทอง และเจ้าอาวาสวัดประสาธน์มุนีวาสน์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

2.2.3 สื่อสารมวลชน

นอกจากครอบครัวแล้ว ในปัจจุบันนี้สังคมมีการพัฒนาก้าวหน้าไปมาก ดังนั้น แหล่งความรู้แหล่งอื่น ๆ ที่ให้แก่เด็กชาวเรือ คือสื่อสารมวลชน รายละเอียดปรากฏในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แหล่งความรู้จากสื่อสารมวลชนที่เด็กชาวเรือได้รับ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

แหล่งความรู้จากสื่อสารมวลชนที่เด็กชาวเรือได้รับ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
นอกเหนือจากความรู้ในโรงเรียนแล้วบุตรท่านได้รับ	120		
ความรู้จากสิ่งใดมากที่สุด			
โทรทัศน์		75	62.50
วิทยุ		22	18.33
หนังสือพิมพ์		4	3.33
นิตยสาร/วารสาร		19	15.84
รายการโทรทัศน์ที่บุตรของท่านชอบดูมากที่สุด	75		
ภาพยนตร์		25	33.33
กีฬา		4	5.33
ละคร		10	13.33
การ์ตูน		21	28.00
เพลง		8	10.67
ข่าวสารคดี		3	4.00

ตารางที่ 12 (ต่อ)

แหล่งความรู้จากสื่อสารมวลชนที่เด็กชาวเรือได้รับ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ความรู้ทางวิชาการ		4	5.33
รายการวิทยุที่บุตรของท่านชอบฟัง	22		
เพลง		6	27.27
ละครวิทยุ		5	22.73
นิทาน		9	40.91
ข่าว/สารคดี		2	9.09
ประเภทของหนังสือนิตยสาร/วารสารบุตรท่านชอบอ่าน	19		
การ์ตูน		12	63.16
นิตยสาร/วารสารเกี่ยวกับการศึกษา		1	5.26
นิทาน		6	31.58
คอลัมน์หนังสือพิมพ์ที่บุตรชอบอ่าน	4		
คอลัมน์การศึกษา		1	25.00
คอลัมน์กีฬา		1	25.00
คอลัมน์บันเทิง		2	50.00
คอลัมน์นิยาย		-	-

จากตารางที่ 12 พบว่า สื่อสารมวลชนมีบทบาทต่อเด็กชาวเรือมากที่สุดคือ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาคือวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 18.33 ส่วนร้อยละ 15.84

ได้แก่นิตยสารและวารสาร ที่มีบทบาทน้อยที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 3.33 ซึ่งทั้งวิทยุ และโทรทัศน์นั้น เด็กได้ดูจากบ้านญาติที่อาศัย จากวัดที่อาศัย และสำหรับเด็กโรงเรียนชาวเรือ ทางโรงเรียนจะเปิดโทรทัศน์และวิทยุบริการแก่นักเรียนในช่วงเวลา 18.30 - 22.00 น.

สำหรับโทรทัศน์ซึ่งมีบทบาทในการให้ความรู้มากที่สุดนั้น พบว่า รายการที่เด็กชาวเรือ ชอบมากที่สุดคือ ภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือรายการการ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 28.00 ส่วนร้อยละ 13.33 ได้แก่รายการละคร ร้อยละ 10.67 ได้แก่รายการเพลง ส่วนร้อยละ 5.33 ได้แก่รายการกีฬา และรายการความรู้ทางวิชาการ รายการที่เด็ก ชาวเรือชมน้อยที่สุดคือรายการข่าวสารคดี มีเพียงร้อยละ 4.00

นอกจากโทรทัศน์แล้ว วิทยุก็เป็นสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งที่มีบทบาทต่อการรับรู้ของเด็ก ชาวเรือเป็นอันดับสองรองจากโทรทัศน์ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือพบว่า รายการวิทยุที่ เด็กชาวเรือชอบฟังมากที่สุดคือ รายการนิทาน ร้อยละ 40.91 รองลงมาได้แก่รายการเพลง ร้อยละ 27.27 รายการละครวิทยุ ร้อยละ 22.73 สำหรับรายการที่เด็กชาวเรือฟังน้อย ที่สุดได้แก่รายการข่าวและสารคดี ซึ่งมีเพียงร้อยละ 9.09

สำหรับสื่อมวลชนประเภทนิตยสารและวารสารนั้นก็ เป็นสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งที่มี บทบาทต่อการรับความรู้ของเด็กชาวเรือ ถึงแม้จะมีเด็กชาวเรือจำนวนไม่มากนักที่ได้รับความรู้ จากสื่อมวลชนประเภทนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือ พบว่า ประเภทนิตยสารและ วารสารที่เด็กชาวเรือสนใจมากที่สุดคือการ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 63.16 (12 คน) รองลงมาได้แก่ นิทาน ร้อยละ 31.58 (6 คน) และที่เด็กชาวเรือให้ความสนใจน้อยที่สุดคือ นิตยสารหรือวารสาร ที่เกี่ยวกับการศึกษาซึ่งมีเพียงร้อยละ 5.26 (1 คน)

สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์นั้น ส่วนมากเด็กชาวเรือมิได้ซื้อหามาอ่านเองแต่จะอ่าน จากห้องสมุดบ้าง หรือจากที่ผู้ใหญ่ซื้อมาอ่านบ้าง จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองชาวเรือพบว่าคอลัมน์ที่ เด็กชาวเรืออ่านมากที่สุดคือคอลัมน์บันเทิง คิดเป็นร้อยละ 50.00 (2 คน) ส่วนคอลัมน์การศึกษา

มีอ่านเท่ากับคอลัมน์กีฬาคือ ร้อยละ 25.00 (1 คน) และคอลัมน์อื่น ๆ ปรากฏว่าไม่มีเด็ก
 ชาวเรือคนใดสนใจอ่านเลย

จากทั้งหมดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนซึ่งเป็นแหล่งความรู้อีกแหล่งหนึ่งของเด็ก
 ชาวเรือนั้น ส่วนใหญ่เนื้อหาสาระจะเน้นหนักไปทางบันเทิงประเภทภาพยนตร์ การ์ตูน นิทาน
 และละคร มากกว่าจะเป็นความรู้ในด้านการศึกษาหรือข่าวสารคดี

ในด้านปัญหาในเรื่องของการรับความรู้จากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ นั้นไม่ค่อยมีปัญหา
 จะมีปัญหาเพียงเล็กน้อย อาทิเช่น โทรทัศน์ วิทยุ เนื่องจากเด็กชาวเรือส่วนมากพักอาศัยอยู่กับ
 ผู้อื่น ดังนั้น โอกาสในการในการใช้โทรทัศน์ และวิทยุจึงไม่ค่อยสะดวกนัก เพราะสื่อมวลชนทั้ง
 2 ประเภทนี้มักมีราคาแพง จึงมักไม่ค่อยได้รับอนุญาตให้ใช้มากนัก ส่วนปัญหาในการรับ
 ข่าวสารประเภทหนังสือได้แก่หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร เด็กชาวเรือส่วนมากจะอ่านได้
 จากห้องสมุดโรงเรียน หรือจากการที่ผู้ใหญ่ซื้อมาอ่าน ทำให้ได้หนังสือที่เด็กไม่ค่อยสนใจจึงทำให้
 เด็ก ๆ เหล่านี้มิได้รับรู้จากสื่อมวลชนประเภทหนังสือ โอกาสในการที่เด็กจะเลือกซื้อ
 หนังสืออ่านตามความพอใจจึงเป็นไปได้น้อยมาก หนังสือประเภทต่าง ๆ ในท้องตลาดปัจจุบันนี้พบว่า
 มีราคาสูงเกินกว่ากำลังของเด็กชาวเรือที่จะซื้อหามาอ่านเองได้²⁰

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁰ สัมภาษณ์ นายปวน กิจเล็กเจริญ และชาวเรือคนอื่น ๆ ชุมชนเรือวัดสร้อยทอง
 และวัดประสาธน์กุฎยาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

ตอนที่ 3 ความต้องการทางการศึกษาของเด็กชาวเรือ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

3.1 ความต้องการด้านการจัดการศึกษาในโรงเรียน

3.1.1 ลักษณะการศึกษาในโรงเรียนที่ต้องการ

3.1.2 เนื้อหาวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.1.3 การเรียนการสอน

3.1.4 โอกาสในการศึกษาต่อ

3.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองชาวเรือกับโรงเรียนที่บุตรศึกษาอยู่

3.1.6 ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐในการจัดการศึกษาให้แก่
เด็กชาวเรือ

3.2 ความต้องการด้านอาชีพ

3.1 ความต้องการด้านการจัดการศึกษาในโรงเรียน

ในด้านความต้องการด้านการจัดการศึกษาในโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษา
โดยการแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น และทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้
ปกครองชาวเรือ ประกอบการสังเกต และซักถามเพิ่มเติม นำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล
ดังรายละเอียดในตารางที่ 13 ถึง 19

3.1.1 ลักษณะการศึกษาในโรงเรียนที่ต้องการ

ตารางที่ 13 ความต้องการลักษณะการศึกษาในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
ชาวเรือ

ลักษณะการศึกษาในโรงเรียนที่ต้องการ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ความต้องการที่จะให้บุตรศึกษาในระดับประถมศึกษา	120		
ไม่ต้องการให้ศึกษา		-	-
ต้องการให้ศึกษา		120	100.00
เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ต้องการให้ศึกษาในระดับประถมศึกษา	120		
จะได้อ่านออกเขียนได้		42	35.00
จะได้ศึกษาต่อในระดับสูง		36	30.00
จะได้มีโอกาสได้งานดี ๆ ทำ		29	24.17
เป็นการศึกษาภาคบังคับ		13	10.83
ประเภทของโรงเรียนที่ต้องการให้บุตรเข้าศึกษา	120		
โรงเรียนไป-กลับ		14	11.67
โรงเรียนประจำ		106	88.33
เหตุผลที่ต้องการโรงเรียนประเภทไป-กลับ	14		
โรงเรียนประจำเสียค่าเล่าเรียนแพง		8	57.14
ความสงสารลูกที่ต้องอยู่แต่ในโรงเรียน		6	42.86
ถ้าอยู่โรงเรียนประจำ			

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ลักษณะการศึกษาในโรงเรียนที่ต้องการ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
เหตุผลที่ต้องการโรงเรียนประจำ	106		
ลักษณะการประกอบอาชีพของบิดามารดาทำให้บุตรไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง		67	63.21
จะได้ไม่ต้องรบกวนญาติ		39	36.79

จากตารางที่ 13 พบว่า ชาวเรือทุกรายมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ในด้านเหตุผลผู้ปกครองร้อยละ 35.00 เห็นว่าการศึกษจะทำให้บุตรสามารถอ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 30.00 เห็นว่าทำให้บุตรได้ศึกษาต่อในระดับสูง นอกจากนี้ผู้ปกครองที่เห็นว่าการได้รับการศึกษาจะได้มีโอกาสได้งานดี ๆ มีร้อยละ 24.17 และเห็นว่าการได้รับการศึกษา เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับ ร้อยละ 10.83

ส่วนโรงเรียนที่ต้องการให้บุตรได้เข้าศึกษาผู้ปกครอง ร้อยละ 88.33 ต้องการให้เข้าโรงเรียนประจำ โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าเพราะลักษณะการประกอบอาชีพบิดามารดาทำให้บุตรไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง มีร้อยละ 63.21 ส่วนร้อยละ 36.79 ให้เหตุผลว่าจะได้ไม่ต้องรบกวนญาติ

สำหรับผู้ปกครองร้อยละ 11.67 (14 คน) ต้องการให้บุตรเข้าศึกษาในโรงเรียนประเภทไป-กลับ โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า เพราะโรงเรียนประจำเสียค่าเล่าเรียนแพง มีร้อยละ 57.14 (8 คน) ส่วนร้อยละ 42.86 (6 คน) ให้เหตุผลว่าส่งสารบุตรที่ต้องอยู่แต่ในโรงเรียนถ้าอยู่โรงเรียนประจำ

3.1.2 ความต้องการด้านเนื้อหาวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

โดยจะเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

ก. ด้านเนื้อหาวิชา

ตารางที่ 14 ความต้องการด้านเนื้อหาวิชาของเด็กชาวเรือตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
ชาวเรือ ซึ่งแปลความโดยการคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$)

กลุ่มวิชา	ค่าเฉลี่ยระดับ ความคิดเห็น $\bar{X}$	แปลความ
1. กลุ่มวิชาทักษะ (เลข ภาษาไทย)	3.34	ปานกลาง
2. กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ นิสัย (จริยศึกษา ศิลปศึกษา)	2.65	ปานกลาง
3. กลุ่มวิชาประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ วิชาชีพ)	3.02	ปานกลาง
4. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา)	3.68	มาก
5. กลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ (งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ ฯลฯ)	2.31	น้อย

จากตารางที่ 14 ในด้านเนื้อหาวิชา พบว่า ผู้ปกครองชาวเรือมีความต้องการและเห็นด้วยมาก ในการที่จะให้บุตรได้รับความรู้ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา) ส่วนกลุ่มวิชาทักษะ (เลข ภาษาไทย) กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์น้อย (จริยศึกษา ศิลปศึกษา) และกลุ่มวิชาประสบการณ์พิเศษ ผู้ปกครองมีความต้องการในระดับปานกลางที่จะให้บุตรได้รับความรู้เหล่านี้ สำหรับกลุ่มวิชาการทำงานพื้นฐานอาชีพ (งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ ฯลฯ) ความต้องการของผู้ปกครองที่จะให้บุตรได้รับความรู้ในระดับน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ตารางที่ 15 ความต้องการด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรของเด็กชาวเรือ ตามความคิดเห็น
ของผู้ปกครองชาวเรือ

ความต้องการด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ความต้องการในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร	120		
ไม่ต้องการ		-	-
ต้องการ		120	100.00
กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ก่ความต้องการให้โรงเรียน จัดมากที่สุด	120		
ช่างยนต์/ช่างไฟฟ้า		56	46.67
เสริมสวย		23	19.17
ตัดเย็บเสื้อผ้า/เย็บปักถักร้อย		12	10.00
พิมพ์ตัด		29	24.16
ความรู้ที่ต้องการให้โรงเรียนสอนนอกเหนือจากที่ โรงเรียนสอนอยู่	120		
วิชาการช่างต่าง ๆ (ช่างยนต์, ไฟฟ้า)		38	31.67
พิมพ์ตัด		32	26.67
เสริมสวย		21	17.50
ตัดเย็บเสื้อผ้า		23	19.16
ความรู้ทางด้านค้าขาย		6	5.00

จากตารางที่ 15 แสดงว่าผู้ปกครองชาวเรือทั้งหมดมีความต้องการให้โรงเรียนสอนกิจกรรมเสริมหลักสูตร และวิชาช่างยนต์ และช่างไฟฟ้าเป็นวิชาที่ชาวเรือมีความต้องการให้โรงเรียนสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาได้แก่วิชานิเทศศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 24.16 ส่วนวิชาเสริมสวย คิดเป็นร้อยละ 19.17 ส่วนตัดเย็บเสื้อผ้า และเย็บปักถักร้อย มีความต้องการคิดเป็นร้อยละ 10.00 นอกจากนี้ผู้ปกครองชาวเรือยังมีความต้องการที่จะให้โรงเรียนสอนความรู้นอกเหนือจากที่โรงเรียนสอนอยู่แล้ว ความรู้เหล่านั้น ได้แก่ ความรู้ทางด้านช่างต่าง ๆ อาทิเช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า มีความต้องการให้สอนคิดเป็นร้อยละ 31.67 รองลงมาได้แก่วิชานิเทศศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 26.67 สำหรับตัดเย็บเสื้อผ้าคิดเป็น ร้อยละ 19.16 ความรู้ด้านเสริมสวยคิดเป็นร้อยละ 17.50 และท้ายสุดคือ ความรู้ทางด้านค้าขาย มีจำนวนเพียงร้อยละ 5.00 เท่านั้น

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม²¹ พบว่า ชาวเรือต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือให้สอนวิชาต่าง ๆ เพิ่มเพื่อว่าถ้าเด็กชาวเรือไม่ได้รับการศึกษาต่อจะได้เอาวิชาความรู้เหล่านั้นไปประกอบอาชีพโดยการไปรับจ้าง อาทิเช่น ช่างยนต์ต่าง ๆ ก็ไปรับจ้างเป็นลูกมือตามอู่รถ หรือวิชาเสริมสวยก็ไปรับจ้างเป็นลูกมือตามร้านเสริมสวย เป็นต้น

3.1.3 ความต้องการด้านการเรียนการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²¹สัมภาษณ์ นายวิชัย เสริมลักษณ์ และชาวเรืออื่น ๆ ชุมชนเรือวัดสร้อยทอง และวัดประสาทรามญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ระหว่างมีนาคม-พฤษภาคม 2531.

ตารางที่ 16 ความต้องการด้านการเรียนการสอนของเด็กชาวเรือตามความต้องการของผู้ปกครองชาวเรือ

ความต้องการด้านการเรียนการสอน	จำนวนผู้ปกครอง (N)	ความถี่	ร้อยละ
ท่านต้องการให้โรงเรียนสอนโดยวิธีการสอนทฤษฎีเน้นวิชาการเพื่อโอกาสในการศึกษาต่อ	120	105	87.50
สอนปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน		15	12.50

จากตารางที่ 16 แสดงว่าผู้ปกครองชาวเรือมีความต้องการให้โรงเรียนสอนในลักษณะที่สอนทฤษฎีเน้นวิชาการเพื่อโอกาสในการศึกษาต่อร้อยละ 87.50 สอนปฏิบัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 12.50 จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า ชาวเรือนั้นไม่สนใจที่ครู/อาจารย์สอนโดยวิธีบอกจุด บรรยาย เกมส์ หรืออะไรก็ตาม แต่ขอเพียงให้เป็นไปในรูปที่ตนต้องการคือสอนทฤษฎีเน้นวิชาการ หรือสอนปฏิบัติ

นอกจากนี้ผู้ปกครองทุกรายยังมีความต้องการให้โรงเรียนปกครองบุตรตนด้วยวิธีการที่เข้มงวดกวดขัน เพื่อบุตรจะได้เป็นคนดี ร้อยละ 54.17 บุตรจะได้ไม่เกเร ร้อยละ 25.00 บุตรจะได้สนใจการเรียนทำให้เรียนเก่ง ร้อยละ 20.83

3.1.4 ความต้องการด้านโอกาสในการศึกษาต่อของเด็กชาวเรือ

ตารางที่ 17 ความต้องการด้านโอกาสในการศึกษาต่อของเด็กชาวเรือตามความคิดเห็นของ
ผู้ปกครองชาวเรือ

ความต้องการด้านโอกาสในการศึกษาต่อ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ความต้องการของท่านที่จะให้บุตรศึกษาต่อ ในระดับมัธยมศึกษา	120		
ต้องการ		105	87.50
ไม่ต้องการ		15	12.50
เหตุผลที่ท่านต้องการให้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา	105		
จะได้มีโอกาสได้งานดี ๆ ทำ		42	40.00
จะได้ไม่น้อยหน้าคนอื่นและเป็นเกียรติแก่ วงศ์ตระกูล		38	36.19
จะได้เรียนต่อในระดับสูง		25	23.81
เหตุผลที่ท่านไม่ต้องการให้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา	15		
เรียนแล้วนำมาใช้ประโยชน์ได้น้อย		-	-
เรียนแล้วหางานทำยาก		-	-
มีปัญหาทางการเงิน		6	40.00
เรียนแค่ ป.6 ก็เพียงพอแล้ว		-	-
มีปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัยของบุตรขณะศึกษา		9	60.00
เสียเวลาช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพ		-	-

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ความต้องการด้านโอกาสในการศึกษาต่อ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ผู้ที่ตัดสินใจในการเลือกโปรแกรมการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (เฉพาะผู้ที่ให้เรียนต่อ)	105		
บุตร		52	49.52
บิดา		29	27.62
มารดา		10	9.53
ครูของบุตร		14	13.33
ถ้าเป็นไปได้ทำนความต้องการให้บุตรศึกษาถึงระดับ	120		
ประถมศึกษาปีที่ 6		-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 3		15	12.50
มัธยมศึกษาปีที่ 6		4	3.33
อนุปริญญา		10	8.33
ปริญญาตรี		91	75.84
สูงกว่าปริญญาตรี		-	-
ความต้องการที่จะให้บุตรศึกษาวิชาชีพพระยะสั้น ๆ กรณีที่บุตร	15		
ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา (เฉพาะผู้ที่ไม่ต้อง			
การให้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา)			
ต้องการให้ศึกษาวิชาชีพ		6	40.00
ไม่ต้องการให้ศึกษาวิชาชีพ		9	60.00

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ความต้องการด้านโอกาสในการศึกษาต่อ	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
เหตุผลที่ต้องการให้ศึกษาวิชาชีพ*	12		
จะได้มีอาชีพติดตัว		3	25.00
ค่าใช้จ่ายในการศึกษาไม่สูงมาก และใช้เวลาศึกษาน้อย		4	33.33
จบแล้วหางานง่าย		5	41.67
วิชาชีพที่ทันต้องการให้บุตรศึกษา	6		
ช่างเครื่องยนต์		3	50.00
ช่างเสริมสวย		2	33.33
ชั้นรถยนต์		1	16.67
พิมพ์ดีด		-	-
เหตุผลที่ไม่ต้องการให้ศึกษาวิชาชีพ**	13		
ไม่มีเงินที่จะส่งเสียให้ศึกษา		9	69.23
ต้องการให้บุตรช่วยประกอบอาชีพ		4	30.77

จากตารางที่ 17 แสดงว่าผู้ปกครองส่วนมากต้องการให้บุตรศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 87.50 ส่วนร้อยละ 12.50 คือผู้ปกครองที่ไม่ต้องการให้บุตรศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา

ผู้ปกครอง 8 รายที่ต้องการให้ศึกษาวิชาชีพ และบางรายตอบมากกว่า 1 สาเหตุ

**ผู้ปกครอง 9 รายไม่ต้องการให้ศึกษาวิชาชีพ และบางรายตอบมากกว่า 1 สาเหตุ

สำหรับเหตุผลที่ผู้ปกครองต้องการให้ศึกษาต่อเพื่อจะได้มีโอกาสได้งานดี ๆ ทำ คิดเป็น ร้อยละ 40.00 รองลงมาคือเพื่อจะได้ไม่น้อยหน้าคนอื่น และเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล ร้อยละ 36.19 ส่วนร้อยละ 23.81 ให้เหตุผลว่าเพื่อจะได้เรียนต่อในระดับสูง สำหรับเหตุผลที่ผู้ปกครองไม่ต้องการให้ศึกษาต่อเพราะมีปัญหาในเรื่องที่อยู่อาศัยของบุตรขณะศึกษา ร้อยละ 60.00 ของผู้ไม่ต้องการให้ศึกษาต่อ ส่วนร้อยละ 40.00 ไม่ต้องการให้ศึกษาต่อเพราะมีปัญหาทางการเงิน

ในด้านการเลือกโปรแกรมการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาบุตรจะเป็นผู้ตัดสินใจในการเลือกโปรแกรมการศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.52 รองลงมาคือบิดาจะเป็นผู้ตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 27.62 ครูของบุตรเป็นผู้ตัดสินใจ ร้อยละ 13.33 มารดามีส่วนในการเลือกโปรแกรมการศึกษาต่อน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 9.53 และถ้าเป็นไปได้ผู้ปกครองชาวเรือมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาถึงระดับปริญญาตรีจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 75.84 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 12.50 ส่วนระดับอนุปริญาต้นมีความต้องการ ร้อยละ 8.33 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 3.33 และไม่มีผู้ปกครองชาวเรือรายใดที่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี

สำหรับผู้ปกครองชาวเรือ 15 ราย ที่ไม่ต้องการให้บุตรศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา แต่มีความต้องการให้บุตรศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ๆ มีร้อยละ 40.00 (6 คน) เหตุผลที่ต้องการให้ศึกษาวิชาชีพ เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ จบแล้วหางานง่าย เสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาไม่สูงมากและใช้เวลาศึกษาน้อย และบุตรจะได้มีอาชีพติดตัว ส่วนวิชาชีพที่ต้องการให้บุตรศึกษา มากที่สุดคือช่างเครื่องยนต์ รองลงมาคือช่างเสริมสวย และขับรถยนต์

สำหรับผู้ปกครองชาวเรือที่ไม่ต้องการให้บุตรศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา และไม่ต้อง
การให้บุตรศึกษาวิชาชีพระยะสั้น ๆ คิดเป็นร้อยละ 60.00 (9 คน) เหตุผลที่ไม่ต้องการให้ศึกษา
วิชาชีพ คือ ไม่มีเงินที่จะส่งเสียให้ศึกษา และต้องการให้บุตรช่วยประกอบอาชีพ

3.1.5 ความต้องการด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองชาวเรือกับโรงเรียน ที่บุตรศึกษาอยู่

ตารางที่ 18 ความต้องการด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองชาวเรือกับโรงเรียนที่บุตรศึกษา
อยู่ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

ความต้องการด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ท่านมีความต้องการพบปะกับครู/ผู้บริหารโรงเรียน ที่บุตรกำลังศึกษาอยู่	120		
ต้องการพบปะบ่อยครั้ง		-	-
ต้องการพบปะนาน ๆ ครั้ง		104	86.67
ต้องการพบปะตามแต่โอกาสจะอำนวย		16	13.33
สาเหตุที่ทำให้ท่านต้องการพบปะนาน ๆ ครั้ง	104		
ต้องเร่งเรือประกอบอาชีพหลายจังหวัดทำให้ ไม่มีเวลาในการพบปะ		61	58.65
ไม่ได้รับ-ส่งสินค้าในจังหวัดที่บุตรศึกษาอยู่		14	13.47
ไม่มีฐานะที่จะต้องไปพบ		29	27.88

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ความต้องการด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
สาเหตุที่ทำให้ท่านต้องการพบปะตามแต่โอกาสที่จะอำนวย	16		
ไม่ค่อยมีเวลาแน่นอนในการที่จะกลับไปเยี่ยมบุตรถ้าไปเยี่ยมและมีเวลาก็อาจไปพบปะครู/ผู้บริหาร		12	75.00
ไม่มีฐานะที่จะต้องไปพบ		4	25.00

จากตารางที่ 18 แสดงว่าผู้ปกครองชาวเรือมีความต้องการในการพบปะกับครูหรือผู้บริหารโรงเรียนที่บุตรศึกษาอยู่ ในลักษณะที่พบปะนาน ๆ ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.67 ส่วนร้อยละ 13.33 มีความต้องการในการพบปะตามแต่โอกาสจะอำนวย และไม่มีผู้ปกครองชาวเรือรายใดที่มีความต้องการพบปะในลักษณะบ่อยครั้งเลย

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองชาวเรือต้องการให้มีการพบปะกันนาน ๆ ครั้งเพราะผู้ปกครองต้องเร่งเรือไปประกอบอาชีพในหลายจังหวัดทำให้ไม่ค่อยมีเวลาไปพบปะครูหรือผู้บริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 58.65 เหตุผลรองลงมาคือไม่มีฐานะที่จะต้องไปพบร้อยละ 27.88 และร้อยละ 13.47 ให้เหตุผลว่าเพราะไม่ได้รับ-ส่งสินค้าในจังหวัดที่บุตรศึกษาอยู่

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ผู้ปกครองชาวเรือต้องการพบปะกับครูหรือผู้บริหารโรงเรียน ตามแต่โอกาสที่จะอำนวย เพราะไม่ค่อยมีเวลาแน่นอนในการที่จะกลับไปเยี่ยมบุตร ถ้าไปเยี่ยมและมีเวลาก็อาจไปพบปะครูหรือผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 75.00 (12 คน) ส่วนร้อยละ 25.00 (4 คน) ให้เหตุผลว่าไม่มีฐานะที่จะต้องไปพบ

3.1.6 ด้านความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐในการจัดการศึกษาให้แก่
เด็กชาวเรือ

ตารางที่ 19 ความต้องการของผู้ปกครองชาวเรือจากรัฐบาลในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก
ชาวเรือ

ความต้องการจากรัฐบาลในการจัดการศึกษา	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ความเพียงพอของโรงเรียนชาวเรือที่มีอยู่ 1 โรงเรียน	120		
เพียงพอ		-	-
ไม่เพียงพอ		120	100.00
เหตุผลที่ท่านคิดว่าไม่เพียงพอ	120		
โรงเรียนรับนักเรียนได้น้อย		102	85.00
เด็กสมัครเข้าเรียนยากต้องแข่งขันกัน		8	15.00
ความต้องการให้รัฐจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กชาวเรือ	120		
ไม่ต้องการ		-	-
ต้องการ		120	100.00
รูปแบบการศึกษาที่ต้องการให้รัฐจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กชาวเรือ	120		
จัดโรงเรียนให้โดยเฉพาะในรูปแบบโรงเรียนประจำเช่นเดียวกับโรงเรียนชาวเรือที่มีอยู่		104	86.67
จัดโรงเรียนให้โดยเฉพาะและสร้างหอพักไว้บริเวณโรงเรียนโดยเก็บค่าเช่าหอพักในราคาไม่สูงนัก		16	13.33

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ความต้องการจากรัฐบาลในการจัดการศึกษา	จำนวน	ความถี่	ร้อยละ
ความช่วยเหลือที่ต้องการให้โรงเรียนที่จัดชั้นให้ แก่เด็กชาวเรือ	120		
ช่วยเหลือทางด้านที่อยู่อาศัย		89	74.16
อุปกรณ์การเรียนการสอนฟรี		17	14.17
เงินช่วยทางการศึกษา เช่น ทุนการศึกษา		14	11.67
ลักษณะหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาที่ต้องการให้ โรงเรียนที่จัดชั้นจัดให้แก่เด็กชาวเรือ	120		
หลักสูตรหรือ โปรแกรมการศึกษาเหมือนโรงเรียน ทั่ว ๆ ไป		120	100.00

จากตารางที่ 19 แสดงว่าผู้ปกครองชาวเรือทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าการที่รัฐจัดตั้ง
โรงเรียนชาวเรือไว้เพียง 1 โรงเรียนไม่เพียงพอกับความต้องการทางการศึกษาของเด็กชาวเรือ
ซึ่งผู้ปกครองชาวเรือให้เหตุผลว่าโรงเรียนชาวเรือที่มีอยู่เดิมสามารถรับนักเรียนในแต่ละปีได้น้อย
คิดเป็นร้อยละ 85.00 ส่วนร้อยละ 15.00 ให้เหตุผลว่าเด็กสมัครเข้าเรียนยาก ต้อง
แข่งขันกันมาก ดังนั้นชาวเรือทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 จึงมีความต้องการให้รัฐจัด

บริหารทางการศึกษาให้แก่เด็กชาวเรือ โดยให้จัดตั้งโรงเรียนให้โดยเฉพาะในรูปแบบโรงเรียนประจำ เช่นเดียวกับโรงเรียนชาวเรือที่มีอยู่ คิดเป็นร้อยละ 86.67 จากการชกถามเพิ่มเติมถึงสาเหตุที่ต้องการให้เป็นโรงเรียนประจำนั้น ผู้ปกครองชาวเรือได้ให้เหตุผลว่าจะทำให้บุตรมีสถานศึกษาและอยู่ประจำ ทำให้ผู้ปกครองลดภาระในด้านการหาที่อยู่อาศัยให้แก่บุตรขณะศึกษา และทำให้ไม่ห่วงกังวลต่อบุตรจะได้ไปประกอบอาชีพได้อย่างสบายใจ อีกอย่างการฝากบุตรไว้กับผู้อื่นนั้นก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้ปกครองชาวเรือมากเช่น เกิดบาดหมางกันระหว่างผู้ใหญ่เพียงเพราะสาเหตุจากเด็ก ๆ เป็นต้น

สำหรับร้อยละ 13.33 ต้องการให้จัดโรงเรียนให้โดยเฉพาะและสร้างหอพักไว้บริเวณโรงเรียนโดยเก็บค่าเช่าหอพักในราคาไม่สูงนัก จากการชกถามเพิ่มเติมถึงสาเหตุที่ต้องการให้จัดโรงเรียนเป็นลักษณะดังกล่าว ผู้ปกครองชาวเรือกลุ่มนี้ได้ให้เหตุผลว่าจะได้ทำให้บุตรมีสถานศึกษา และมีที่อยู่อาศัย เพราะพวกตนมีเงินพอที่จะสามารถเสียค่าเช่าที่อยู่อาศัยให้แก่บุตร แต่ไม่ต้องการให้ไปอยู่อาศัยในหอพักของเอกชนเพราะบุตรเล็กเกินไป แต่ถ้าหากเป็นหอพักของทางโรงเรียนก็เชื่อว่าคงจะมีครู/อาจารย์ คอยดูแล จึงทำให้ไม่ต้องเป็นห่วง

ในด้านความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ กรณีที่รัฐจัดตั้งโรงเรียนให้แก่เด็กชาวเรือเพิ่มขึ้นแล้ว ผู้ปกครองชาวเรือมีความต้องการให้รัฐช่วยเหลือทางด้านที่อยู่อาศัยแก่เด็กชาวเรือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.16 รองลงมาคือช่วยเหลือทางด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนฟรี คิดเป็นร้อยละ 14.17 ส่วนร้อยละ 11.67 ต้องการให้ช่วยเหลือด้านเงินช่วยทางการศึกษา เช่นทุนการศึกษา เป็นต้น

ในด้านหลักสูตรหรือ โปรแกรมการศึกษากรณีที่รัฐจัดตั้งโรงเรียนให้โดยเฉพาะแล้ว ผู้ปกครองชาวเรือทั้งหมดมีความต้องการให้โรงเรียนที่รัฐจัดตั้งนั้นจัดหลักสูตรหรือ โปรแกรมการศึกษาเหมือนโรงเรียนทั่ว ๆ ไป เพื่อมิให้เกิดการแบ่งแยกชั้น

3.2 ความต้องการด้านอาชีพ

ด้านการประกอบอาชีพนั้น ครอบครัวเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ในการประกอบอาชีพทางเรือให้แก่เด็กชาวเรือในช่วงเวลาปิดภาคเรียนที่เด็กชาวเรือมาอาศัยอยู่กับพ่อแม่ในเรือ แต่จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม²² พบว่าเด็กชาวเรือไม่มีความต้องการที่จะรับความรู้ด้านการประกอบอาชีพทางเรือมากนัก และถึงแม้ชาวเรือจะพยายามถ่ายทอดความรู้ด้านการประกอบอาชีพทางเรือให้แก่บุตรก็ตาม แต่ชาวเรือส่วนมากก็ได้ต้องการให้บุตรประกอบอาชีพทางเรือ เช่นตนจะมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ต้องการให้บุตรประกอบอาชีพทางเรือ ซึ่งรายละเอียดในเรื่องความต้องการด้านอาชีพของเด็กชาวเรือ จะปรากฏในตารางที่ 20 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 20 ความต้องการด้านอาชีพของเด็กชาวเรือตามความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวเรือ

ความต้องการด้านอาชีพ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ความต้องการของผู้ปกครองต่อบุตรในด้าน การประกอบอาชีพ	120		
รับราชการ		74	61.67
รับจ้าง		9	7.50

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²² สัมภาษณ์ นายเจริญ ทองสุข และชาวเรืออื่น ๆ ชุมชนเรือวัดสร้อยทอง
และวัดประสาทรามภูญาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม
2531.

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ความต้องการด้านอาชีพ	จำนวนผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
ครู		25	20.83
ค้าขาย		4	3.33
ช่างยนต์		3	2.50
ช่างเสริมสวย		2	1.67
นางพยาบาล		3	2.50

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้ปกครองชาวเรือส่วนมากมีความต้องการให้บุตรมีอาชีพรับราชการมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.67 อาชีพรองลงมาคือครูร้อยละ 20.83 อาชีพรับจ้างร้อยละ 7.50 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 3.33 ส่วนอาชีพช่างยนต์ และอาชีพนางพยาบาลมีความต้องการเท่ากันคือ ร้อยละ 2.50 อาชีพที่มีความต้องการน้อยที่สุดคืออาชีพเสริมสวย มีเพียงร้อยละ 1.67 เท่านั้น

สำหรับสาเหตุที่ผู้ปกครองชาวเรือส่วนมากมีความต้องการที่จะให้บุตรรับราชการ²⁰ เพราะคิดว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ทำงานสบายและเป็นที่ยอมรับในวงกว้างที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁰ สัมภาษณ์ นางประนอม คล้ายมีศิลป์ และชาวเรืออื่น ๆ ชุมชนเรือวัดสร้อยทอง และวัดประสาธน์กุฎาวาส เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2531.